BENDROJO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. spalio 29 d.*

„Viešieji paslaugų pirkimai — Konkurso procedūra — Turto ir asmenų draudimo paslaugų teikimas — Dalyvio pasiūlymo atmetimas — Sutarties sudarymas su kitu dalyviu — Vienodas požiūris — Pakankamai akivaizdus teisės normos, suteikiančios teisių privatiems asmenims, pažeidimas — Deliktinė atsakomybė — Prarasta galimybė — Tarpinis sprendimas“

Byloje T-199/14

Vanbreda Risk & Benefits, įsteigta Antverpene (Belgija), iš pradžių atstovaujama advokatų P. Teerlinck ir P. de Bandt, o vėliau – P. Teerlinck, P. de Bandt ir M. Gherghinaru,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą S. Delaude ir L. Cappelletti,

atsakovę,

dėl, pirma, prašymo panaikinti 2014 m. sausio 30 d. sprendimą, kuriuo Komisija atmetė ieškovės pasiūlymą, pateiktą dėl konkurso OIB.DR.2/PO/2013/062/591, susijusio su turto ir asmenų draudimu (OL 2013/S 155-269617), 1 dalies, ir sudarė sutartį dėl šios dalies su kita bendrove, ir, antra, prašymo atlyginti žalą,

BENDRASIS TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas S. Frimodt Nielsen, teisėjai F. Dehousse (pranešėjas) ir A. M. Collins,

posėdžio sekretorė S. Bukšek-Tomac, administratorė,

įvykus 2015 m. birželio 3 d. posėdžiui,

priima šį

* Proceso kalba: prancūzų.

Sprendimą

Ginčo aplinkybės

1 2013 m. rugpjūčio 10 d. Europos Komisija *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* priede (OL 2013, S 155-269617) publikavo skelbimą apie konkursą Nr. OIB.DR.2/PO/2013/062/591 dėl turto ir asmenų draudimo viešojo pirkimo, kuris buvo padalytas į keturias dalis, sutarties sudarymo.

2 1 dalis, kuri vienintelė nagrinėjama šioje byloje, buvo susijusi su pastatų ir juose esančio turto draudimu Komisijos ir įvairių kitų Europos Sąjungos institucijų ir įstaigų vardu nuo 2014 m. kovo 1 d.

3 Tarp konkurso dokumentų, kiek jie susiję su 1 dalimi, be skelbimo apie konkursą, taip pat buvo pirkimo specifikacijos, kurias sudarė kvietimas dalyvauti konkurse, prie kurio buvo pridėtos techninės specifikacijos (I priedas), pastatų sąrašas (I.1 priedas), rizikos draudimo statistiniai duomenys (I.2 priedas), finansinio pasiūlymo specifikacijos (II priedas), paslaugų sutarties projektas (III priedas) ir Klausimynas „Nustatymas – Atmetimas – Atranka“ (IV priedas) (toliau – NAA klausimynas).

4 Kvietime pateikti pasiūlymus buvo pažymėta, kad tai yra atviras konkursas, kai sutartis sudaroma su tuo dalyviu, kuris pateikia mažiausios kainos pasiūlymą iš visų priimtinų ir reikalavimus atitinkančių pasiūlymų (kvietimo pateikti pasiūlymus 3.4.3 straipsnis; techninių specifikacijų 12 punktas).

5 Solidariosios atsakomybės klausimas, jeigu vykdant sutartį dalyvauja keli draudikai, buvo sureguliuotas toliau nurodytu būdu.

6 Skelbime apie konkursą buvo numatyta, kad jeigu sutartis bus sudaryta su ūkio subjektų grupe, jiems visiems teks „solidarioji <...> atsakomybė vykdant sutartį“ (skelbimo apie pirkimą III.1.3 punktas).

7 Techninių specifikacijų 5.1 straipsnyje buvo nustatyta:

„Jeigu pasiūlymą solidariai pateikia keli draudikai, veikiantys kaip konsorciumas, arba solidariai keli draudikai, veikiantys kaip konsorciumas ir atstovaujami vieno pagrindinio draudiko, sutarties sudarymo atveju sutartį pasirašo kiekvienas draudikas. Tokiu atveju konkurso dalyvis užtikrina, kad perkančioji organizacija būtų visiškai apdrausta (100 % draudimas) nepertraukiamai per visą sutarties galiojimo laikotarpį <…>

Jeigu pasiūlymą solidariai pateikia keli draudikai, veikiantys kaip konsorciumas ir atstovaujami draudimo brokerio, sutarties sudarymo atveju sutartį kartu pasirašo kiekvienas draudikas ir draudimo brokeris. Tokiu atveju draudikas arba draudikai taip pat įsipareigoja užtikrinti, kad perkančioji organizacija būtų visiškai apdrausta (100 % draudimas) nepertraukiamai per visą sutarties galiojimo laikotarpį <…>“

8 Paslaugų sutarties projekto dalyje, susijusioje su sutartį pasirašiusių asmenų identifikavimu, buvo nurodyta: „pirmiau išvardytos šalys, toliau kartu vadinamos „kontrahentu“, yra <...> solidariai atsakingos perkančiajai organizacijai už šios sutarties vykdymą.“

9 Kvietime pateikti pasiūlymus buvo nurodyta, kad prie kiekvieno pasiūlymo turi būti pridėtas konkurso dalyvio tinkamai užpildytas NAA klausimynas (kvietimo pateikti pasiūlymus 2.1.2 punkto aštunta įtrauka). Šio NAA klausimyno 1 dalyje (Konkurso dalyvio identifikavimo forma) konkurso dalyvis buvo išskirtas „kaip grupės narys“ arba kaip „atskiras dalyvis“.

10 NAA klausimyno 3 dalyje buvo „klausimynas, susijęs su bendrais pasiūlymais“, kurį „reikėjo užpildyti tik jeigu pateikiamas bendras pasiūlymas“.

11 Šio klausimyno 5 klausime ir jo 5.1 papunktyje buvo nurodyta, kad „jeigu pateikiamas bendras pasiūlymas, [reikia pateikti] sutikimą (įgaliojimą), sudarytą pagal toliau pateiktą pavyzdį, pasirašytą visų bendro pasiūlymo partnerių teisėtų atstovų, kurie, be kita ko, pripažįsta solidariąją visų bendro pasiūlymo partnerių atsakomybę už sutarties vykdymą“.

12 Tame sutikime (įgaliojime) buvo nustatyta, kad, „kaip sutartį bendrai pasirašę asmenys, visi grupės nariai yra solidariai atsakingi perkančiajai organizacijai už sutarties vykdymą“. Jame dar buvo nustatyta, kad visi šie nariai „laikysis sutarties sąlygų ir stengsis tinkamai vykdyti kiekvienam nariui tenkančią paslaugų, numatytų pirkimo specifikacijose ir kontrahento pasiūlyme, dalį“.

13 2013 m. spalio 31 d., kada buvo atplėšiami vokai su pasiūlymais, vokų atplėšimo komisija užprotokolavo, kad dėl 1 dalies gavo du pasiūlymus. Vieną pateikė ieškovė *Vanbreda Risk & Benefits*, o kitą – bendrovė *Marsh*.

14 2013 m. lapkričio 8 d. rašte ieškovė atkreipė Komisijos dėmesį į tai, kad vertinant pasiūlymo atitiktį reikalavimams yra svarbūs „pasirašyti dokumentai, iš kurių matyti, kad jeigu pasiūlymas pateikiamas kartu su keliais draudikais, jie įsipareigoja prisiimti solidariąją atsakomybę be jokių apribojimų“. Iš tiesų, remiantis ieškovės žiniomis, *AIG Europe Limited* (toliau – AIG), kuri dalyvavo *Marsh* konsorciume, iš esmės atsisakė įsipareigoti solidariai, ir buvo aišku, kad *Marsh* pasiūlymas negali atitikti esminių ir formalių pirkimo specifikacijų reikalavimų.

15 2013 m. gruodžio 4 d. rašte Komisija atsakė, kad šiuo klausimu negali pateikti informacijos, nes pasiūlymai dar vertinami.

16 2014 m. sausio 13 d. pasiūlymų vertinimo protokole pasiūlymų vertinimo komisija nusprendė, kad ieškovės ir *Marsh* pasiūlymai gali būti vertinami pagal finansinius kriterijus, ir *Marsh* pasiūlymui, kurio metinė kaina buvo 771 076,03 EUR, skyrė pirmą vietą, o ieškovės pasiūlymui, kurio metinė kaina buvo 935 573,58 EUR, – antrą vietą. Taigi vertinimo komisija nusprendė sutartį dėl 1 dalies siūlyti sudaryti su *Marsh*.

17 2014 m. sausio 28 d. sprendimu Komisija nusprendė sudaryti sutartį su *Marsh*.

18 2014 m. sausio 30 d. raštu (toliau – ginčijamas sprendimas) Komisija pranešė ieškovei, kad jos pasiūlymas dėl 1 dalies nebuvo atrinktas, nes ji nepasiūlė mažiausios kainos.

19 2014 m. sausio 31 d. el. laišku ir 2014 m. vasario 3 d. raštu ieškovė paprašė Komisijos leisti susipažinti su visu konkurso protokolu ir pateikti pasirašytų dokumentų kopijas; iš jų matyti, kad, remiantis pirkimo specifikacijomis, jeigu pasiūlymas pateikiamas kartu su keliais kitais draudikais, jie įsipareigoja be jokių apribojimų prisiimti solidariąją atsakomybę. Ieškovė nurodė, kad šis reikalavimas buvo pateiktas kvietimo pateikti pasiūlymus IV priedo 8 puslapyje.

20 2014 m. vasario 7 d. rašte ieškovė pakartojo savo prašymus ir nurodė nuogąstaujanti, kad *Marsh* pasiūlymas neatitinka pirkimo specifikacijų, nes bent vienas iš šio pasiūlymo partnerių nepasirašė reikalaujamo pavyzdinio sutikimo (įgaliojimo). Ieškovė nurodė, kad tai yra esminis sutarties aspektas ir kad ji pati pateikė pasiūlymą, kuriame nurodyta draudimo sistema visiškai atitinka pirkimo specifikacijas, įskaitant šį esminį solidarumo aspektą. Reikalavimus atitinkančiais pasiūlymais galima laikyti tik tokius pasiūlymus, kuriuose nurodytas tik vienas draudikas (apdraudžiantis riziką 100 %), arba tokius, kuriuose nurodyti keli draudikai, pasiūlymo pateikimo metu visi prisiėmę solidariąją atsakomybę. Ieškovė paprašė Komisijos persvarstyti savo sprendimą dėl sutarties sudarymo su *Marsh* atsižvelgiant į šią aplinkybę ir sustabdyti sutarties pasirašymą.

21 2014 m. vasario 7 d. raštu Komisija atsakė į 2014 m. sausio 31 d. el. laišką ir jame pažymėjo, kad pagal teisės aktus negali ieškovei suteikti kitos informacijos, išskyrus „atrinkto pasiūlymo charakteristikas, atitinkamus jo privalumus ir laimėjusio dalyvio pavadinimą“. Šiomis aplinkybėmis Komisija nurodė, kad sutartis dėl 1 dalies buvo sudaryta su dalyviu, kurio pasiūlymas atitiko reikalavimus ir kuriame nurodyta kaina buvo mažiausia, t. y. su *Marsh*.

22 2014 m. vasario 11 d. rašte ieškovė sukritikavo šį atsakymą, kuriame neatsakyta į pateiktus klausimus, ir pakartojo savo prašymą leisti susipažinti su informacija, kurios ji jau prašė savo ankstesniuose el. laiškuose.

23 2014 m. vasario 21 d. rašte ir el. laiške ieškovė pareiškė esanti tikra, kad nuo pasiūlymų pateikimo dienos Komisija neturėjo kiekvieno draudiko, dalyvaujančio teikiant *Marsh* pasiūlymą, sutikimo (įgaliojimo), todėl šis pasiūlymas neatitiko reikalavimų ir jį reikėjo atmesti. Ieškovė paprašė Komisijos persvarstyti savo sprendimą dėl sutarties sudarymo ir sustabdyti sutarties su *Marsh* pasirašymą.

24 Tos pačios dienos el. laišku Komisija atsakė, kad rūpestį ieškovei keliantys aspektai buvo tinkamai išnagrinėti per visą pasiūlymų vertinimo etapą, kad nustatyta, jog šie pasiūlymai atitinka reikalavimus, todėl sutartis buvo sudaryta su asmeniu, kurio nurodyta kaina buvo mažiausia. Komisija nepateikė ieškovei nė vieno reikalauto dokumento.

25 2014 m. vasario 25 ir 28 d. gavusi du naujus el. laiškus ieškovė 2014 m. kovo 14 d. pateikė Komisijai prašymą leisti susipažinti su dokumentais remiantis 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, p. 331; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 331).

Procesas ir nauji įvykiai vykstant procesui

26 2014 m. kovo 28 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktais dokumentais ieškovė pareiškė šį ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo ir žalos atlyginimo ir prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kad būtų sustabdytas ginčijamo sprendimo vykdymas ir Komisija pateiktų dokumentus.

27 2014 m. balandžio 3 d. nutartimi, priimta išnagrinėjus prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, Bendrojo Teismo pirmininkas nurodė sustabdyti ginčijamo sprendimo ir su *Marsh* ir draudikais sudarytos sutarties vykdymą ir įpareigojo per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą pateikti dokumentus.

28 2014 m. balandžio 10 d. nutartimi, priimta Komisijai pateikus pastabas dėl prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones, Bendrojo Teismo pirmininkas atgaline data nuo 2014 m. balandžio 3 d. atidėjo 2014 m. balandžio 3 d. nutarties rezoliucinės dalies punkto, susijusio su ginčijamo sprendimo ir sutarties, sudarytos su *Marsh* ir kitais draudikais, vykdymo sustabdymu, vykdymą.

29 2014 m. liepos 30 d. Nutartimi *Vanbreda / Komisija* (T-199/14, dar nepaskelbtas Rinkinyje), kuri buvo priimta pareiškus šį ieškinį, Bendrasis Teismas įpareigojo Komisiją pateikti kai kuriuos dokumentus, kuriuose, jos teigimu, buvo konfidencialios informacijos, ir nurodė, kad pagal 1991 m. gegužės 2 d. Bendrojo Teismo procedūros reglamento 67 straipsnio 3 dalį šioje stadijoje ieškovei nebus pateikti šie dokumentai.

30 2014 m. rugpjūčio 8 d. raštu Komisija pateikė prašomus dokumentus, ir 2014 m. rugsėjo 11 d. taikydamas proceso organizavimo priemonę Bendrasis Teismas paprašė Komisijos pateikti kai kurių dokumentų versijas, tiksliai pažymint, t. y. pajuodinant, tas dalis, kurios, jos nuomone, yra konfidencialios.

31 2014 m. rugsėjo 29 d. raštu Komisija įvykdė šį prašymą.

32 Kadangi ieškovė nurodė, kad neprieštarauja Komisijos prašymui dėl konfidencialumo, Bendrasis Teismas išėmė iš bylos konfidencialius dokumentus, pateiktus 2014 m. rugpjūčio 8 d. rašto priede.

33 2014 m. gruodžio 4 d. Nutartimi dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo *Vanbreda Risk & Benefits / Komisija* (T-199/14 R, Rink. (ištraukos), EU:T:2014:1024) Bendrojo Teismo pirmininkas nurodė sustabdyti ginčijamo sprendimo vykdymą, kiek jis susijęs su sutarties sudarymu dėl 1 dalies (rezoliucinės dalies 1 punktas), nurodė, kad šio sprendimo padariniai galios, kol baigsis šios nutarties apskundimo terminas (rezoliucinės dalies 2 punktas), t. y. iki 2015 m. vasario 16 d. vidurnakčio, ir atidėjo bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimą.

34 Ieškovė Bendrojo Teismo prašo:

— panaikinti ginčijamą sprendimą, kuriuo Komisija nutarė nepasirinkti ieškovės pasiūlymo, pateikto dėl 1 dalies, ir sudaryti sutartį dėl šios dalies su *Marsh*;

— konstatuoti deliktinę Sąjungos atsakomybę ir įpareigoti Sąjungą sumokėti ieškovei 1 000 000 EUR žalos atlyginimą už prarastą galimybę sudaryti sutartį, remtis patirtimi ir patirtą neturtinę žalą;

— bet kuriuo atveju priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas, įskaitant advokato išlaidas, kurių preliminari suma yra 50 000 EUR.

35 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

— atmesti prašymą dėl panaikinimo;

— atmesti prašymą dėl žalos atlyginimo;

— priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas šiame procese ir per procedūrą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo.

36 Priėmus šio sprendimo 33 punkte minėtą Nutartį *Vanbreda Risk & Benefits / Komisija* (EU:T:2014:1024), Komisija, pirma, pradėjo derybas dėl sutarties, remdamasi 2012 m. spalio 29 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1268/2012 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių taikymo taisyklių (OL L 362, p. 1, toliau – Įgyvendinimo reglamentas) 134 straipsnio 1 dalies c punktu, siekdama sudaryti draudimo sutartį, kuri galėtų įsigalioti 2015 m. vasario 17 d. 00.00 val. Be to, ji padavė apeliacinį skundą (C-35/15 P) dėl tos nutarties.

37 2015 m. vasario 13 d. raštu Komisija pranešė *Marsh*, kad nuo 2015 m. vasario 16 d. vidurnakčio galiojanti sutartis sustabdoma.

38 Komisija per derybų procedūrą gavo tik vieną pasiūlymą, kurį pateikė ieškovė, sudariusi grupę kartu su draudiku AIG. Ji pasirinko šį pasiūlymą ir pasirašė per šią procedūrą sudarytą draudimo sutartį, kuri įsigaliojo 2015 m. vasario 17 d. 00.00 val.

39 2015 m. balandžio 23 d. Nutartimi *Komisija / Vanbreda Risk & Benefits* [(C-35/15 P(R), Rink., EU:C:2015:275)] Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas panaikino šio sprendimo 33 punkte minėtos Nutarties *Vanbreda Risk & Benefits / Komisija* (EU:T:2014:1024) 1 ir 2 punktus motyvuodamas tuo, jog Bendrojo Teismo pirmininkas padarė teisės klaidą, nuspręsdamas, kad teismų praktikoje nustatytos sąlygos dėl laikinųjų priemonių, susijusių su skuba, taikymo (minėtos Nutarties *Komisija / Vanbreda Risk & Benefits*, EU:C:2015:275, 57 punktas), lankstesnis taikymas, kuris yra pateisinamas viešųjų pirkimų srityje, nėra niekaip ribojamas laiko atžvilgiu. Priimdamas sprendimą dėl

ieškovės pateikto prašymo taikyti laikinąsias priemones, Teisingumo Teismo pirmininkas atmetė jį dėl tų pačių priežasčių (minėtos Nutarties *Komisija / Vanbreda Risk & Benefits*, EU:C:2015:275, 61 punktas).

Dėl teisės

Dėl prašymo dėl panaikinimo

40 Ieškovė nurodo vienintelį panaikinimo pagrindą, padalytą į tris dalis, susijusias, pirma, su vienodo požiūrio į konkurso dalyvius principo pažeidimu, 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL L 298, p. 1, toliau – Finansinis reglamentas) 111 ir 113 straipsnių pažeidimu, Įgyvendinimo reglamento 146, 149 ir 158 straipsnių ir pirkimo specifikacijų pažeidimu, antra, vienodo požiūrio principo pažeidimu ir, trečia, skaidrumo principo pažeidimu.

Dėl pagrindo pirmos dalies, susijusios su vienodo požiūrio į konkurso dalyvius principo pažeidimu, Finansinio reglamento 111 straipsnio 5 dalies ir 113 straipsnio 1 dalies, Įgyvendinimo reglamento 146 straipsnio 1 ir 2 dalių, 149 straipsnio 1 dalies ir 158 straipsnio 1 ir 3 dalių pažeidimu bei pirkimo specifikacijų pažeidimu

41 Ieškovė teigia, kad *Marsh* pasiūlymas neatitinka pirkimo specifikacijų. Iš tiesų šio pasiūlymo dalyviai draudikai solidariai neįsipareigojo vykdyti sutarties ir nepasirašė pirkimo specifikacijose reikalaujamo sutikimo (įgaliojimo).

42 Vis dėlto solidarumas yra esminė šioje byloje nagrinėjamo viešojo pirkimo sąlyga ir ši sąlyga turėjo įtakos pasiūlymo kainai. Iš tiesų, jeigu keli draudikai galėtų nuspręsti sudaryti grupę, kad kiekvienas iš jų pagal savo atitinkamus įsipareigojimus apdraustų nuo tokio dydžio rizikos, kuri numatyta nagrinėjamoje sutartyje, šis sprendimas neužtikrintų visų nuostolių padengimo. Todėl Komisija šioje byloje pirkimo specifikacijose nustatė solidarumo įpareigojimą ir tai yra vienas iš įmanomų sprendimų, tačiau jis sukelia didelių papildomų sąnaudų.

43 Leidusi *Marsh* pateikti bendrą pasiūlymą kartu su draudikų, neįsipareigojusių solidariai vykdyti sutartį, konsorciumu, Komisija leido šiam subjektui pasiūlyti gerokai mažesnę kainą.

44 Šitaip Komisija pažeidė vienodo požiūrio principą, Finansinio reglamento 111 straipsnio 5 dalį ir 113 straipsnio 1 dalį, Įgyvendinimo reglamento 146 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 158 straipsnio 1 ir 3 dalis bei pirkimo specifikacijas. Sudariusi sutartį galiausiai su *Marsh*, Komisija taip pat pažeidė Įgyvendinimo reglamento 149 straipsnio 1 dalį.

45 Dublike ieškovė nurodo, kad, perskaičiusi atsiliepimą į ieškinį ir Komisijos pateiktus nekonfidencialius dokumentus, sužinojo naujų aplinkybių. Paaiškėjo, kad iš tikrųjų *Marsh* pateikė pasiūlymą kaip atskira dalyvė draudimo brokerė ir kad Komisija ir *Marsh* po vokų su pasiūlymais atplėšimo daug susirašinėjo dėl solidarumo sąlygos. Komisija niekada nenurodė ieškovei šių aplinkybių, nors ji ne kartą klausė apie jas. Taigi, ieškovė gali remtis šia nauja informacija.

46 Šiomis aplinkybėmis ieškovė tvirtina, kad *Marsh* kaip atskiros konkurso dalyvės dalyvavimas yra akivaizdžiai neteisėtas ir prieštarauja pirkimo specifikacijoms. Be to, Komisija, priešingai, nei teigia ieškovė, vertino *Marsh* pasiūlymą kaip bendrą pasiūlymą. Galiausiai, kadangi *Marsh* pasiūlymas galėjo būti tik bendrai pateiktas, prie jo turėjo būti pridėtas sutikimas (įgaliojimas), kurio reikalaujama kvietimo pateikti pasiūlymus IV priede.

47 Komisija nesutinka su ieškovės pozicija ir tvirtina, kad ieškovė remiasi trimis neteisingais teiginiais: pirma, teiginiu, kad *Marsh* pasiūlymas buvo pateiktas grupės arba konsorciumo vardu; antra, teiginiu, kad kartu su šiuo pasiūlymu nebuvo pateiktas pavyzdinis sutikimas (įgaliojimas), taip pažeidžiant pirkimo specifikacijas; trečia, teiginiu, kad *Marsh* pasiūlyti draudikai nebuvo solidariai įsipareigoję vykdyti sutarties, nes šitaip teigiant klaidingai aiškinamos pirkimo specifikacijos ir neteisingai suvokiamas tikrasis *Marsh* pasiūlymas, taip pat pirkimo procedūros eiga.

48 Dėl pirmojo teiginio Komisija pažymi, kad *Marsh* pateikė savo pasiūlymą kaip atskira konkurso dalyvė brokerė, o ne kaip grupės narė ar grupei vadovaujanti bendrovė ir kad sutartis buvo pagrįstai sudaryta su *Marsh* kaip atskira konkurso dalyve. Nė viena pirkimo specifikacijų nuostata nedraudė draudimo brokeriui kaip atskiram dalyviui pateikti pasiūlymą dėl pirkimo 1 dalies.

49 Dėl antrojo teiginio Komisija pažymi, kad pirkimo specifikacijų nuostatos, susijusios su bendrais pasiūlymais, įskaitant NAA klausimyne numatytą pavyzdinį sutikimą (įgaliojimą), netaikytinos, jeigu pasiūlymą atskirai pateikia vienas dalyvis. Todėl *Marsh* neprivalėjo į savo pasiūlymą įtraukti pasirašyto sutikimo (įgaliojimo), kuris yra numatytas bendriems pasiūlymams. *Marsh* prie savo pasiūlymo pridėjo iš įvairių draudikų gautus įgaliojimus vykdyti sutartį.

50 Dėl trečiojo teiginio Komisija tvirtina tinkamai patikrinusi, kaip tai matyti iš susirašinėjimo su *Marsh* per laikotarpį nuo vokų su pasiūlymais atplėšimo iki laimėtojo nustatymo, kad *Marsh* pasiūlymas visiškai atitiko visus iš pirkimo specifikacijų kylančius įpareigojimus, taip pat ir techninių specifikacijų 5.1 punkte nurodytą įpareigojimą užtikrinti, kad perkančioji organizacija būtų visiškai apdrausta (100 % draudimas) nepertraukiamai per visą sutarties galiojimo laikotarpį, ir įpareigojimą, kylantį iš sutarties projekto, susijusį su pasirašiusiųjų solidariu įsipareigojimu. Iš tiesų, kadangi pirkimo 1 dalies dalykas yra tiesioginė perkančiosios organizacijos pastatų draudimo sutartis, techninėse specifikacijose buvo konkrečiai numatyta, kad, nesvarbu, kokie yra pasiūlymų pateikimo ypatumai, kiekvienas draudikas, dalyvaujantis vykdant sutartį, privalo ją pasirašyti solidariai su kitais galimais draudikais arba draudimo brokeriu tam, kad būtų užtikrintas nepertraukiamas perkančiosios organizacijos 100 % draudimas.

51 Taigi ieškovės argumentai, susiję su kainos skirtumais, kuriuos lemia solidaraus įsipareigojimo buvimas ar nebuvimas, neturi reikšmės. Iš tiesų pasirašytoje sutartyje neabejotinai yra sąlyga dėl ją pasirašiusiųjų solidarumo, kuri buvo numatyta nuo pat pradžių, todėl *Marsh* pasiūlyme turėjo būti neišvengiamai atsižvelgta į šiai sąlygai būdingas sąnaudas ir riziką, ir *Marsh* niekada nekeitė ir nekvestionavo pasiūlymo kainos.

52 Komisija tvirtina, kad *Marsh* pateikė savo pasiūlymą kaip atskira konkurso dalyvė, vadinasi, jos pasiūlymas nebuvo bendras. Taigi *Marsh* pasiūlymas buvo vertinamas kaip pateiktas vieno dalyvio. Atplėšdama vokus su pasiūlymais, Komisija nepaskelbė *Marsh* pasiūlyme nurodytų draudikų pavadinimų. Pasiūlymai buvo analizuojami remiantis skelbime apie pirkimą numatytais atmetimo ir atrankos kriterijais ir laikantis numatytos tvarkos. Kadangi *Marsh* pasiūlymą pateikė vienas dalyvis, Komisija tinkamai patikrino, ar pati *Marsh* atitinka atrankos kriterijus.

53 Triplike Komisija, kalbėdama apie dublike pateiktą argumentą, kad *Marsh* dalyvavimas kaip atskiro konkurso dalyvio buvo akivaizdžiai neteisėtas, teigia, kad šis argumentas yra grindžiamas siauru ir klaidingu pirkimo specifikacijų aiškinimu ir neteisingu Belgijos teisės aiškinimu.

54 Jeigu pirkimo specifikacijos būtų aiškinamos siaurai, abu pasiūlymus būtų reikėję atmesti, tad Komisija pageidavo aiškinti jas plačiai, nevertindama vien pagal draudimo brokerio / draudiko (-ų) santykių teisinę formą, jeigu tik pasiūlymais buvo užtikrinamas sutarties vykdymas. Taigi Komisija laikėsi nuomonės, kad ir draudikai, ir draudimo brokeriai gali dalyvauti konkurse ir kad niekas nedraudžia draudimo brokeriui konkuruoti su kitais dalyviais kaip atskiram dalyviui. Bet kuriuo atveju sutarties tikslas buvo tiesioginės draudimo sutarties, kurią turėjo pasirašyti kiekvienas draudikas, sudarymas ir tai buvo padaryta galutinai pasirašytoje sutartyje.

55 Kalbant apie Belgijos teisės aiškinimą, reikia pasakyti, kad ieškovė klaidingai taikė šios teisės nuostatas šioje byloje nagrinėjamam atvejui. *Marsh* niekada neketino viena pasirašyti draudimo sutarties ir Komisijai niekada nekilo mintis, kad taip galėtų būti. Atrodo, ieškovė klaidingai teigia, jog dėl to, kad *Marsh* prisistatė kaip atskira dalyvė, ji prisistatė kaip draudikė, kuri nori pasirašyti sutartį pati viena. Komisija neturėjo jokio pagrindo manyti, kad *Marsh* pasiūlymas yra neteisėtas. Šis pasiūlymas nebuvo neteisėtas dėl to, kad draudimo brokeris negalėjo pagrįsti bent 100 000 m^2 patalpų draudimo. Iš tiesų pagal reikalaujamą informaciją nebuvo atmesta galimybė atsižvelgti į draudimo liudijimų, pagal kuriuos būtų apdrausta bent 100 000 m^2 patalpų, sudarymą draudimo bendrovių atveju ir į draudimo tarpininkavimo paslaugų teikimą, apdraudžiant bent 100 000 m^2 patalpų, draudimo brokerių atveju. Galiausiai būtų buvę logiška, jeigu būtų buvęs tikrinamas tik finansinis ir ekonominis *Marsh* kaip atskiros dalyvės pajėgumas. Iš tiesų tai *Marsh*, dalyvaudama atskirai, užtikrintų savo pasiūlymo finansinį tvarumą. Beje, ieškovės atveju tokio pat požiūrio buvo laikomasi ankstesnėje draudimo sutartyje. Bet kuriuo atveju, kad Komisija nebūtų susijusi tiesioginiais sutartiniais santykiais su draudikais, pirkimo specifikacijose buvo reikalaujama, kad draudikai pasirašytų draudimo sutartį.

56 Kalbant apie tai, kad *Marsh* pasiūlymas tariamai buvo vertinamas kaip bendras pasiūlymas, reikia pažymėti, kad šis argumentas yra nelogiškas ir klaidingas. Buvo nustatyta, kad *Marsh* pateikė savo pasiūlymą kaip atskira dalyvė, kad Komisija, tuo remdamasi, išnagrinėjo atmetimo ir atrankos kriterijus ir sudarė sutartį su šia atskira dalyve. Komisija nesupranta, kaip ieškovė gali teigti, kad ji laikė *Marsh* pasiūlymą bendru pasiūlymu. Be to, ieškovės nurodytos aplinkybės neįrodo priešingai.

57 Dėl argumento, kad kartu su *Marsh* pasiūlymu turėjo būti pateiktas pavyzdinis sutikimas (įgaliojimas), kurio reikalaujama pateikiant bendrą pasiūlymą, Komisija tvirtina, kad *Marsh* pasiūlymo, kurį ji pateikė kaip viena atskira dalyvė, nereikėjo pateikti kartu su pasirašytu sutikimu (įgaliojimu).

– Dėl kai kurių dublike pateiktų argumentų priimtinumo

58 Komisija nepateikia formaliai nepriimtinumu grindžiamo prieštaravimo, bet vis dėlto mano, jog jai pateikus įrodymus, kad 2014 m. vasario 27 d. su *Marsh* ir draudikais pasirašytoje sutartyje buvo nustatyta solidarioji draudikų atsakomybė, dublike pateikti ieškovės argumentai apima daugiau nei vienintelį iš pradžių pateiktą pagrindą, kuris buvo apibrėžtas ieškinyje, t. y. pagrindą, susijusį su „pirkimo specifikacijose numatyta solidarumo sąlyga, jeigu pateikiamas bendras pasiūlymas kartu su draudikų konsorciumu“.

59 Reikia pažymėti, kad ieškovė dublike pateikė kai kuriuos naujus argumentus, iš esmės susijusius su *Marsh* kaip atskiros dalyvės dalyvavimo neteisėtumu ir tuo, kad Komisija neteisėtai vertino šį pasiūlymą kaip bendrą pasiūlymą.

60 Tačiau, kaip ieškovė teisingai nurodo dublike, o Komisija to išsamiai nepaneigia triplike, šie nauji argumentai grindžiami informacija, kurią ieškovė sužinojo tik perskaičiusi atsiliepimą į ieškinį ir dokumentus, kuriuos Komisija pateikė Bendrojo Teismo prašymu.

61 Taigi ieškovė tik iš atsiliepimo į ieškinį sužinojo, kad *Marsh* dalyvavo konkurse pateikdama ne bendrą *Marsh* ir šešių draudikų pasiūlymą, bet kaip atskira dalyvė brokerė, siūlanti šešių draudikų paslaugas. Tik perskaičiusi dokumentus, kuriuos Komisija pateikė 2014 m. rugsėjo 29 d. (žr. šio sprendimo 31 punktą), ieškovė sužinojo apie tai, kad po vokų su pasiūlymais atplėšimo Komisija ir *Marsh*, o vėliau – Komisija, *Marsh* ir AIG susirašinėjo solidarumo klausimu.

62 Taigi, kiek Komisijos argumentus galima aiškinti kaip apimančius ieškovės dublike pateiktų naujų argumentų nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą, pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 84 straipsnio 1 dalį šis nepriimtinumu grindžiamas prieštaravimas yra nepagrįstas.

– Dėl *Marsh* dalyvavimo konkurse kaip atskiros dalyvės brokerės neteisėtumo

63 Pirma, pagal Finansinio reglamento 102 straipsnio 1 dalį visos viešųjų pirkimų, visiškai arba iš dalies finansuojamų iš biudžeto, sutartys sudaromos laikantis vienodų sąlygų principo, o pagal Įgyvendinimo reglamento 146 straipsnio 1 dalį perkančiosios organizacijos parengia aiškius ir nediskriminacinius atrankos kriterijus. Antra, pagal Finansinio reglamento 102 straipsnio 2 dalį visoms viešųjų pirkimų sutartims sudaryti kuo plačiau skelbiami konkursai, o kaip nurodyta šio reglamento 111 straipsnio 1, 4 ir 5 dalyse, pasiūlymų pateikimo tvarka turi būti užtikrinama reali konkurencija, visi pasiūlymai, kurie komisijos pripažįstami kaip neatitinkantys nustatytų sąlygų, atmetami ir visi pasiūlymai, kurie pripažįstami atitinkančiais nustatytas sąlygas, įvertinami remiantis kriterijais, numatytais konkurso skelbimo dokumentuose. Galiausiai to paties reglamento 113 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad leidimus suteikiantis pareigūnas, remdamasis atrankos ir sutarties sudarymo kriterijais, nustatytais iš anksto konkurso skelbimo dokumentuose ir viešųjų pirkimų taisyklėse, sprendžia, su kuo sudaroma sutartis.

64 Pagal vienodo požiūrio į konkurso dalyvius principą, kurio tikslas – skatinti sveiką ir veiksmingą konkurenciją tarp viešojo pirkimo procedūroje dalyvaujančių įmonių, visi konkurso dalyviai turi turėti vienodas galimybes rengdami savo pasiūlymų sąlygas, vadinasi, visų konkurentų pasiūlymams turi būti taikomos vienodos sąlygos (2002 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Universale-Bau ir kt.*, C-470/99, Rink., EU:C:2002:746, 93 punktas ir 2008 m. kovo 12 d. Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, T-345/03, Rink., EU:T:2008:67, 143 punktas).

65 Taigi konkurso dalyviai turi turėti vienodas sąlygas ir rengdami pasiūlymus, ir kai juos vertina perkančioji organizacija (šiuo klausimu žr. 2001 m. spalio 18 d. Sprendimo *SIAC Construction*, C-19/00, Rink., EU:C:2001:553, 34 punktą ir nurodytą teismo praktiką). Kiekviename konkurso procedūros etape perkančioji organizacija turi užtikrinti vienodo požiūrio į konkurso dalyvius principo laikymąsi ir dėl šios priežasties – lygias galimybes visiems konkurso dalyviams (šiuo klausimu žr. 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Komisija / CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, Rink., EU:C:2004:236, 108 punktą; 2000 m. vasario 24 d. Sprendimo *ADT Projekt / Komisija*, T-145/98, Rink., EU:T:2000:54, 164 punktą; 2005 m. kovo 17 d. Sprendimo *AFCon Management Consultants ir kt. / Komisija*, T-160/03, Rink., EU:T:2005:107, 75 punktą ir 2012 m. gegužės 22 d. Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, T-17/09, EU:T:2012:243, 65 punktą).

66 Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta pirmiau, reikia išnagrinėti vienintelio panaikinimo pagrindo pirmą dalį, susijusią su *Marsh* dalyvavimo konkurse kaip atskiros dalyvės brokerės neteisėtumu.

67 Atsižvelgiant į nagrinėjamo kvietimo pateikti pasiūlymus sąlygas, atrodo, kad jos paneigia draudimo brokerio galimybę dalyvauti konkurse kaip atskiram dalyviui.

68 Pirma, sąvoka „draudimo tarpininkas [brokeris]“ iš tikrųjų vartojama kai kuriose kvietimo pateikti pasiūlymus ištraukose (skelbimo apie pirkimą III.2.3 dalyje, susijusioje su techniniais pajėgumais, kvietimo pateikti pasiūlymus priede, susijusiame su techninėmis specifikacijomis kaip dalyvavimo sąlyga, ir skyriuose, susijusiuose su informacija apie pateiktiną sutikimą). Tačiau šios ištraukos vienodai taikomos ir atskiro dalyvio pateiktiems pasiūlymams, ir bendriems pasiūlymams.

69 Be to, kad minėtose atskiro dalyvio pateiktiems pasiūlymams ir bendriems pasiūlymams bendrai taikomose ištraukose sąvoka „draudimo brokeris“ aiškiai pavartota tik kalbant apie bendrus pasiūlymus (techninių specifikacijų 5.1 straipsnyje, susijusiame su draudimo sutarties pasirašymu, kvietimo pateikti pasiūlymus IV priede esančiame klausimyne, susijusiame su bendrais pasiūlymais, ir tame pat priede esančiame pavyzdiniame sutikime (įgaliojime)).

70 Nors kvietimo pateikti pasiūlymus sąlygose, susijusiose su atskiro dalyvio pateikiamais pasiūlymais, sąvoka „draudimo brokeris“ aiškiai neatmetama, vis dėlto jose ši sąvoka nenumatyta. Tai, kad ši sąvoka yra dalyse, bendrai taikomose bendriems pasiūlymams ir atskiro dalyvio pateiktiems pasiūlymams, labiau paaiškina tai, kad draudimo brokeris yra aiškiai numatytas kaip galimas konkurso dalyvis pateikiant bendrą pasiūlymą, o ne kaip atskiras dalyvis.

71 Antra, galima pagrįstai abejoti Komisijos teiginiu, kad nė viena pirkimo specifikacijų nuostata nedraudžia draudimo brokeriui pateikti pasiūlymą dėl 1 dalies kaip atskiram dalyviui.

72 Visų pirma iš kvietimo pateikti pasiūlymus 5 punkto „Veiksmai po pasiūlymų pateikimo“ pirmos įtraukos aišku, kad „šis kvietimas pateikti pasiūlymus nereiškia jokio Komisijos įsipareigojimo“ ir kad „Komisijos įsipareigojimas atsiranda tik pasirašius sutartį su patvirtintu konkurso laimėtoju“. Be to, frazė „jeigu sutartis negalėtų būti sudaryta su konkurso laimėtoju“ yra ginčijamo sprendimo trečio puslapio pirmoje pastraipoje.

73 Šiuo atveju ir, be to, kaip matyti iš bylos medžiagos ir pačios Komisijos teiginių, patvirtinta „konkurso laimėtoja“ yra tik *Marsh*, o ne joks kitas asmuo.

74 Tačiau, kaip susirašinėdama su *Marsh* 2013 m. gruodžio 18 d. ir 2014 m. vasario 12 d. pažymi pati Komisija, draudimo brokeris negali būti vienintelis ginčijamą paslaugų sutartį pasirašęs asmuo.

75 Be to, pagal techninių specifikacijų 5.1 straipsnį, jeigu sutartį turėtų solidariai pasirašyti keli draudikai, numatyti tik trys dalyvavimo atvejai, ir tik vienu iš jų numatytas draudimo brokerio dalyvavimas. Tačiau pastarasis atvejis apibūdintas kaip reiškiantis „atvejus, kai pasiūlymą solidariai pateikia keli draudikai, veikiantys kaip konsorciumas, atstovaujamas (-i) draudimo brokerio“. Taigi draudimo brokerio dalyvavimas numatytas tik bendrų pasiūlymų atveju.

76 Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta pirmiau, reikia daryti išvadą, kad, priešingai, nei teigia Komisija, iš pirkimo specifikacijų analizės matyti, kad atvejis, kai brokeris pateikia pasiūlymą kaip atskiras dalyvis, ne tik nebuvo numatytas, bet ir galėjo būti laikomas atmestinu.

77 Be to, pati Komisija pripažįsta, kad pirkimo specifikacijose formaliai nenumatyta galimybė pateikti atskiro dalyvio brokerio pasiūlymą. Tačiau ji teigia, kad, paskatinta siekio atverti rinką kuo didesnei konkurencijai, ji manė, jog pirkimo specifikacijų nereikia aiškinti taip, kad pagal jas pasiūlymo negali pateikti atskiras dalyvis brokeris, gavęs įgaliojimus iš kelių draudikų, įsipareigojusių pasirašyti ir vykdyti sutartį, jeigu jis laimėtų konkursą. Šiomis aplinkybėmis ji taip pat atsižvelgė į Įgyvendinimo reglamento 121 straipsnio 5 dalies antrą pastraipą.

78 Kalbant apie nuorodą į Įgyvendinimo reglamento 121 straipsnio 5 dalies antrą pastraipą, reikia pažymėti, kad ši nuostata taikoma, jeigu pasiūlymą pateikia ūkio subjektų grupė. Šioje nuostatoje nurodyta, jog perkančioji organizacija negali reikalauti, kad tokia grupė būtų konkrečios teisinės formos. Tačiau šioje byloje pasiūlymą pateikė ne ūkio subjektų grupė, o atskiras dalyvis brokeris, su kuriuo vienu sudaryta viešojo pirkimo sutartis.

79 Kalbant apie Komisijos palaikomą pirkimo specifikacijų aiškinimą, pagal kurį neatmetami atskiri dalyviai brokeriai, reikia pasakyti, kad jį paneigia ne tik minėtų pirkimo specifikacijų nuostatos, bet ir pati sistemos logika.

80 Iš tiesų, kai pasiūlymą teikia atskiras dalyvis brokeris (Komisija mano, kad tai įmanoma), kyla kitokių padarinių, kiek tai susiję su pasiūlymo atitikties vertinimu, nei tuo atveju, kai pasiūlymą teikia draudimo bendrovė kaip atskira dalyvė. Vis dėlto abiem atvejais perkančioji organizacija privalo įsitikinti, kad pasiūlymas atitinka pirkimo specifikacijas. Todėl perkančioji organizacija turi galėti tai padaryti.

81 Iš kvietimo pateikti pasiūlymus 3.4 punkto matyti, kad pasiūlymai turėjo būti vertinami trimis etapais ir kad į kitą etapą galėjo būti atrenkami tik tie pasiūlymai, kurie atitiko kiekvieno vertinimo etapo reikalavimus. Pirmojo ir antrojo etapo tikslas – įvertinti atitinkamai dalyvių atmetimo ir atrankos kriterijus. Pasiūlymų vertinimas ir laimėtojo nustatymas buvo priskiriami prie trečiojo etapo.

82 Kalbant konkrečiai apie antrąjį vertinimo etapą, susijusį su atrankos kriterijų vertinimu, iš kvietimo pateikti pasiūlymus 3.4.2 punkto matyti, kad vertinimo komisija turi įvertinti, ar dalyviai turi pakankamą, pirma, ekonominį ir finansinį ir, antra, techninį ir profesinį pajėgumą. Šiuo klausimu reikia priminti, jog atsiliepime į ieškinį Komisija aiškiai nurodė tinkamai patikrinusi, ar pats *Marsh* pasiūlymas atitinka kvietimo pateikti pasiūlymus atrankos kriterijus, ir tai, atrodo, taip pat matyti iš atrankos kriterijų vertinimo lentelės, pridėtos prie 2014 m. sausio 13 d. pasiūlymų vertinimo protokolo.

83 Tačiau dėl ekonominio ir finansinio pajėgumo vertinimo reikia pažymėti, kad, jeigu pateikiamas bendras pasiūlymas, kvietimo pateikti pasiūlymus IV priedo 4 skyriaus nuostatose nurodyta, kad informacija turi būti pateikiama apie kiekvieną narį atskirai.

84 Šis reikalavimas leidžia įsitikinti draudimo bendrovių patikimumu, nes galiausiai jos draudžia nuo rizikos. Dėl šio reikalavimo draudimo brokeris, kuris, jeigu pateikiamas bendras pasiūlymas, yra aiškiai numatytas kaip galimas dalyvis, negali pateikti tik informacijos, susijusios su savo paties ekonominiu ir finansiniu pajėgumu. Iš tiesų negalima leisti, kad vertinimo komisija susitelktų tik į draudimo brokerio, kuris nedraudžia nuo numatytos rizikos, patikimumo vertinimą.

85 Tačiau jeigu pasiūlymą pateikia atskiras dalyvis, tose pačiose kvietimo pateikti pasiūlymus IV priedo 4 skyriaus nuostatose nurodyta tik tai, kad vertinimas yra susijęs su dalyvio ekonominiu ir finansiniu pajėgumu. Komisija mano, kad jeigu būtų leista dalyvauti draudimo brokeriui kaip atskiram dalyviui, būtų galima, kaip, beje atsitiko šioje byloje, vertinti tik informaciją, susijusią su šiuo brokeriu. Pasiūlymo vertinimas *de jure* neapimtų draudimo bendrovių, kurios vis dėlto būtų konkrečiai atsakingos už rizikos draudimo užtikrinimą, finansinio patikimumo vertinimo.

86 Šios išvados nepaneigia Įgyvendinimo reglamento 147 straipsnio 3 dalis. Remiantis šia nuostata, tam tikrais atvejais ūkio subjektas konkrečios sutarties atveju gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais, nepriklausomai nuo to, kokio teisinio pobūdžio būtų jo ryšiai su jais, ir tokiu atveju ūkio subjektas privalo įrodyti perkančiajai organizacijai, kad vykdant sutartį tie ištekliai jam bus prieinami, ir pateikti, pavyzdžiui, tų ūkio subjektų įsipareigojimą jam suteikti būtinus išteklius. Iš tiesų ši nuostata taikoma tik jeigu dalyvis nori remtis kitų subjektų pajėgumais.

87 Šioje byloje Komisija aiškiai nurodė, kad atrankos kriterijų vertinimas, tarp jų ekonominio ir finansinio pajėgumo vertinimas, buvo atliktas tik dėl *Marsh* padėties.

88 Iš tiesų ši informacija, kurią patvirtina bylos medžiaga, buvo aiškiai pateikta per laikinųjų priemonių taikymo procedūrą (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 33 punkte minėtos Nutarties *Vanbreda Risk & Benefits / Komisija*, EU:T:2014:1024, 72 punktą), o Komisija neginčijo jos šiuo aspektu savo apeliaciniame skunde (žr. šio sprendimo 36 punkto pabaigą), be to, ji buvo išnagrinėta šio sprendimo 39 punkte minėtoje Nutartyje *Komisija / Vanbreda Risk & Benefits* (EU:C:2015:275). Taigi Komisija patvirtino, kad buvo vertintas tik *Marsh*, bet ne ją įgaliojusių draudimo bendrovių ekonominis ir finansinis pajėgumas. Komisija nurodė, kad pagal šį kvietimą pateikti pasiūlymus siekė sudaryti sutartį su draudikais, tačiau neprivalėjo vertinti jų ekonominio ir finansinio pajėgumo. Šis požiūris rodė sąmoningą sprendimą neatlikti ekonominio vertinimo, šiuo atžvilgiu nereikalaujant įrodymų, ir vadovautis labiau teisiniu požiūriu, reikalaujant, kad konkurso dalyvis priimtų įsipareigojimą atitikti šį kriterijų.

89 Triplike Komisija dar kartą patvirtino, kad per kvietimo pateikti pasiūlymus procedūrą turėjo būti vertinamas tik *Marsh*, bet ne jos pasiūlytų draudikų ekonominis ir finansinis pajėgumas.

90 Tačiau pakanka pažymėti, kad šį Komisijos požiūrį ir pateiktus paaiškinimus paneigia pačios pirkimo specifikacijų nuostatos ir jų logika. Iš tiesų, jeigu pateikiami bendri pasiūlymai, kurių atveju yra aiškiai numatytas draudimo brokerio dalyvavimas, pirkimo specifikacijose reikalaujama dokumentų, įrodančių kiekvieno nario ekonominį ir finansinį pajėgumą atskirai, taigi, įskaitant draudimo bendrovę ar bendroves, dalyvaujančias pateikiant bendrą pasiūlymą. Jeigu Komisija iš pat pradžių būtų tikrai ketinusi tikrinti tik draudimo brokerių ekonominį ir finansinį pajėgumą, ji nebūtų reikalavusi, bendrą pasiūlymą pateikiant kartu su draudimo brokeriu, pateikti dokumentus, susijusius su kiekvieno nario ekonominiu ir finansiniu pajėgumu. Be to, jeigu draudimo bendrovė būtų pateikusi pasiūlymą kaip atskira dalyvė, jos ekonominis ir finansinis pajėgumas būtų buvęs vertinamas. Taigi subjekto, kuris užtikrintų rizikos draudimą, ekonominis ir finansinis pajėgumas nebūtų vertinamas tik jeigu draudimo brokeris pateiktų pasiūlymą kaip atskiras dalyvis. Taip nepaisoma nei visos sistemos logikos, nei vienodo požiūrio į dalyvius.

91 Galiausiai, atsižvelgiant į kvietimo pateikti pasiūlymus sąlygas (žr. skelbimo apie pirkimą II.1.5 punktą, techninių specifikacijų 2 punktą ir paslaugų sutarties projekto I.1.1 straipsnį), šio kvietimo pateikti pasiūlymus tikslas buvo sudaryti draudimo sutartį. 2013 m. gruodžio 18 d. rašte Komisija patvirtino, kad tai bus tiesioginė draudimo sutartis. Tačiau reikia pripažinti, kad, nors Komisija siekė šio tikslo, ji vertino tik draudimo brokerės *Marsh* ekonominį ir finansinį pajėgumą ir nevertino jos pasiūlytų draudikų ekonominio ir finansinio pajėgumo. Nors tokį požiūrį būtų galima paaiškinti, jeigu kvietimas pateikti pasiūlymus būtų skirtas draudimo tarpininkavimo sutarčiai sudaryti, jis atrodo netinkamas, jeigu paskelbiamas kvietimas pateikti pasiūlymus, susijęs su draudimo sutartimi, visų pirma atsižvelgiant į tikslą apsaugoti pagal Finansinį reglamentą puoselėjamus Sąjungos finansinius interesus.

92 Kalbant apie Komisijos argumentus, susijusius su požiūriu, kuriuo buvo vadovautasi per ankstesnę kvietimo pateikti pasiūlymus procedūrą, nei šioje byloje nagrinėjama kvietimo pateikti pasiūlymus procedūra ir draudimo sutartis, jie neturi reikšmės vertinant ginčijamo sprendimo teisėtumą.

93 Iš pateiktų svarstymų darytina išvada, kad leidimas draudimo brokeriui dalyvauti konkurse kaip atskiram dalyviui prieštarauja ir kvietimo pateikti pasiūlymus nuostatoms, ir juo nustatytos sistemos logikai. Komisijos pateikti argumentai, susiję su tikslu, kurio ji siekė, kad išlaikytų aukštą ginčijamo konkurso dalyvių konkurencijos lygį, niekaip negali pateisinti kvietimo pateikti pasiūlymus sąlygų nesilaikymo.

94 Be to, iš bylos medžiagos matyti, kad viena iš svarbiausių kvietimo pateikti pasiūlymus sąlygų buvo draudiko arba draudikų įsipareigojimas užtikrinti, kad perkančioji organizacija bus 100 % apdrausta nuo pirkimo specifikacijose nurodytų rūšių rizikos.

95 Komisijos teigimu, tuo atveju, kuris jai atrodo galimas, jeigu pasiūlymą atskirai pateiktų dalyvis brokeris, jam tektų pasirūpinti praktiniu sutarties vykdymu. Vadovaujantis šiuo požiūriu, Komisija būtų privalėjusi tikrinti, ar šio sprendimo 94 punkte nurodyta draudimo sąlyga yra įvykdyta, susiedama tai tik su pačiu rezultatu, bet ne su tuo, kaip jis buvo pasiektas.

96 Šioje byloje pateikdama pasiūlymą, *Marsh* pateikė rizikos paskirstymą draudimo bendrovėms, kad būtų pasiektas 100 % draudimo tikslas. 2014 m. vasario 14 d. raštu *Marsh* pranešė Komisijai, kad vienas iš draudikų, kuris turėjo būti įtrauktas į jos pasiūlymą, t. y. AIG, atsisakė pasirašyti sutartį. Tuomet *Marsh* pasiūlė iš naujo paskirstyti šią riziką, nekeičiant bendros patvirtinto pasiūlymo kainos, o tai reiškė, kad AIG prisiimta rizikos padengimo dalis būtų perimta, pirma, padidinus likusioms draudimo bendrovėms tenkančias rizikos padengimo dalis ir, antra, priskyrus šią dalį dviem naujoms draudimo bendrovėms, kurių anksčiau nebuvo tarp *Marsh* pasiūlyme iš pradžių nurodytų bendrovių.

97 Taigi tada, kai *Marsh* turėjo, pirma, iš naujo susitarti dėl draudimo bendrovių, kurios ją įgaliojo, rizikos padengimo dalies padidinimo ir, antra, dviejų naujų draudikų dalyvavimo, buvo žinomas ne tik konkurento pasiūlymas, bet ir buvo jau galima manyti, kad konkursą laimės *Marsh*. Tačiau jeigu rengiant pradinį pasiūlymą, taigi dar nežinant, kad jos laimės konkursą, *Marsh* įgaliojusios draudimo

bendrovės būtų turėjusios prisiimti didesnes rizikos padengimo dalis, t. y. ir didesnę riziką, tikėtina, kad, atsižvelgiant į visas ekonomines galimybes, jos būtų reikalavusios savo užmokesčio padidinimo. Dėl to galėjo padidėti pasiūlymo kaina. Be to, derybos dėl dviejų naujų draudikų dalyvavimo teikiant pasiūlymą tuo metu, kai nebuvo žinoma nei konkurento pasiūlymo kaina, nei buvo garantijų dėl sutarties sudarymo, taip pat galėjo lemti kitokį rezultatą, kuris galėjo paveikti visos *Marsh* pateikto pasiūlymo kainos dydį. Šioje byloje šios dvi naujos draudimo bendrovės kaip tik galėjo tiksliai žinoti maksimalų užmokestį, kurį jos galėjo gauti tuo metu, kai davė savo sutikimą *Marsh*.

98 Taigi nors iš tikrųjų visa patvirtinto pasiūlymo kaina Komisijai nepakito, konkurso dalyvio ir draudimo bendrovių susitarimo sąlygos neabejotinai pasikeitė.

99 Iš to, kas nurodyta pirmiau, darytina išvada, kad, leidus draudimo brokeriui dalyvauti konkurse kaip atskiram draudimo bendrovių įgaliotam dalyviui, pirma, vertinimo komisijos atliekamas pasiūlymo privalumų vertinimas pagal specifikacijose nustatytas sąlygas tampa apgaulingas, antra, tokiam brokeriui tam tikrais atvejais leidžiama įgyti konkurencinį pranašumą prieš kitus dalyvius ir, trečia, atskiras dalyvis brokeris vertinamas palankiau nei, pavyzdžiui, konkurentas, pateikiantis bendrą pasiūlymą kartu su vienu ar keliais draudikais.

100 Taigi Komisijos pateikiamą pirkimo specifikacijų aiškinimą, kuriuo remiantis neatmetami atskiri dalyviai brokeriai, paneigia ne tik kvietimo pateikti pasiūlymus nuostatos, bet ir sistemos logika. Todėl ieškovė pagrįstai teigė, kad *Marsh* kaip atskiros dalyvės brokerės dalyvavimas konkurse buvo neteisėtas.

101 Be šios išvados, grindžiamos kvietimo pateikti pasiūlymus sąlygomis ir logika, reikia patikrinti, ar šioje byloje, kaip ieškovė nurodo dublike, Komisija nepažeidė vienodo požiūrio principo susirašinėdama su *Marsh* po vokų su pasiūlymais atplėšimo.

– Dėl vienodo požiūrio principo pažeidimo Komisijai ir *Marsh* susirašinėjant po vokų su pasiūlymais atplėšimo

102 Iš šio sprendimo 64 ir 65 punktuose nurodytos teismų praktikos matyti, kad perkančioji organizacija turi vienodai vertinti visus dalyvius ir kad šiuo tikslu ji privalo patikrinti pasiūlymų atitiktį sutarties reikalavimams. Perkančioji organizacija negali priimti pasiūlymo ir pasirašyti sutarties, jeigu ji turi arba, pagrįstai galima teigti, turėjo priežasčių manyti, kad jos nagrinėjamas arba jau patvirtintas pasiūlymas neatitinka sutarties reikalavimų.

103 Šiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti *Marsh* ir Komisijos susirašinėjimą, kuris atskleistas bylos medžiagoje, visų pirma informaciją, kurią Komisija pateikė atsakydama į 2014 m. rugsėjo 11 d. proceso organizavimo priemonę.

104 2013 m. spalio 25 d. *Marsh* pateikė savo pasiūlymą Komisijai kaip atskira dalyvė brokerė.

105 Šiame pasiūlyme buvo pateiktos šešių draudikų sąžiningumo deklaracijos, kuriose kiekvienas draudikas pareiškė, kad sutinka su *Marsh* pasiūlymo turiniu, nurodydamas savo rizikos padengimo dalį pagal sutartį, ir kad laikysis visų sutarties specifikacijų sąlygų „savo atitinkamos dalies atžvilgiu“. Vienoje iš šių deklaracijų, kurią pateikė AIG, buvo toks ranka padarytas įrašas:

„Išskyrus solidarumo sąlygą <…> Nesutinkame su šia sąlyga.“ [„except concerning the solidarity clause (annexe IV, p. 9, point 1). We do not accept this clause.“]

106 Techninėje savo pasiūlymo dalyje *Marsh* nurodė, kad ji pati (dalyvė brokerė) ir jos siūlomi draudikai „nesudaro grupės ir jų nesieja rangos santykiai, o kai kurie [kvietimo pateikti pasiūlymus] IV priede nurodyti aspektai, pavyzdžiui, bendra ir solidarioji draudikų atsakomybė, šiai sutarčiai netaikomi“.

107 2013 m. lapkričio 13 d. faksimile Komisija patvirtino, kad gavo *Marsh* pasiūlymą. Toje faksimilėje Komisija nieko nenurodė ir nepateikė jokio prašymo dėl dokumentų ir *Marsh* pasiūlyme esančios informacijos, susijusios su draudikų įsipareigojimų pobūdžiu.

108 Komisija nurodė *Marsh* tik tai, kad prie jos pasiūlymo nėra pridėti visi reikalaujami dokumentai ir informacija (tačiau kitais atžvilgiais) (techniniai pajėgumai, ankstesnė draudimo patirtis ir apdraustas plotas). *Marsh* pateikė reikalaujamą informaciją 2013 m. lapkričio 15 ir 18 d. faksimilėse.

109 2013 m. lapkričio 27 d. faksimilėje Komisija nurodė *Marsh*, kad ji turi pateikti papildomos informacijos dėl savo pasiūlymo.

110 Toje faksimilėje Komisija nurodė, jog „perkančioji organizacija atkreipė dėmesį į tai, kad kvietimo pateikti pasiūlymus IV priedo 3 [dalis] netaikoma, nes tai nėra nei bendras pasiūlymas, nei įmonių grupės pateiktas pasiūlymas“.

111 Komisija nurodė, jog perkančioji organizacija pažymėjo, kad *Marsh* pasiūlyme buvo siūlomas 100 % užtikrintų rizikos rūšių draudimas, tačiau buvo nustatytas tam tikras nesuderinamumas proporcingai paskirstant dalis dviem draudikams. Siekdama ištaisyti šį nesuderinamumą, Komisija paprašė *Marsh* pateikti pataisytus įgaliojimus, pasirašytus skirtingų draudikų, pakartotinai nurodant kiekvieno iš jų dalyvavimą.

112 Pastebėjusi šį nesuderinamumą, o tai tiesiogiai susiję su šiuo ginču, Komisija paprašė *Marsh* „patvirtinti, kad rizikos rūšys, kurias reikalaujama apdrausti, bus apdraustos 100 %, visiems dalyvaujantiems draudikams prisiimant solidariąją atsakomybę pagal bendrosios sutarties projekto p. 1 paskutinę pastraipą“.

113 2013 m. lapkričio 28 d. faksimilėje *Marsh* atsakė, kad „prašo patikslinti, ką pagal bendrosios sutarties projektą reiškia *solidarioji visų dalyvaujančių draudikų atsakomybė*“ (kursyvu pažymėta *Marsh*).

114 *Marsh* nurodė, kad „atsižvelgiant į draudimo praktiką, kai pateikiami pasiūlymai, apimantys pagrindinį draudiką ir bendruosius draudikus, ji supranta šią sąvoką taip, kad visi nurodyti bendrieji draudikai įgalioja pagrindinį draudiką veikti jų vardu atliekant visus su sutartimi susijusius veiksmus“. *Marsh* nurodė, kad „tai, be kita ko, apima pareiškimus, pakeitimus, pranešimus apie draudžiamąjį įvykį, derybas dėl žalos, jos sureguliavimą ir atlyginimą bei su tuo susijusias išlaidas, visus teisinius veiksmus ir subrogacijos bei skundo teisės įgyvendinimą“ ir kad „taip pat laikoma, kad visi bendrieji draudikai savaime ir galutinai vadovaujasi kiekvienu sprendimu ar veiksmu, kurio ėmėsi pagrindinis draudikas, šitaip suprantant, kad visi sutartyje numatyti draudikai dėl to davė vieningą sutikimą.“ Taigi *Marsh* prašė Komisijos patvirtinti, ar ji teisingai visa tai suvokia.

115 2013 m. gruodžio 2 d. faksimilėje Komisija pažymėjo, kad „atsakydama į [*Marsh*] pateiktus klausimus, ji nori patikslinti informaciją“ ir nurodė:

„Visų pirma reikia priminti, kad būsimasis kontrahentas bus įpareigotas pasiekti rezultatą, t. y. suteikti draudimą pagal pirkimo specifikacijų nuostatas (100 % draudimas) nepertraukiamai per visą sutarties galiojimo laikotarpį.

Šiomis aplinkybėmis dalyvis turi praktiškai užtikrinti sutarties vykdymą, o tai galėtų apimti, be kita ko, ir jūsų rašte apibūdintas priemones.

Dėl solidarumo sąvokos pateikiu nuorodą į techninių specifikacijų 5.1 straipsnyje pateiktą apibrėžtį (žr. toliau).

Kaip matyti, minėtame straipsnyje nenustatyti konkretūs pagrindinių draudikų, draudimo brokerių ar bendrųjų draudikų įpareigojimai, susiję su sutarties vykdymo ir administravimo tvarka.

*„5.1. **Bendrosios nuostatos** Sutartis pradedama vykdyti nuo sutarties įsigaliojimo dienos pagal sutarties projekto 1.2.1 straipsnį. Jeigu pasiūlymą solidariai pateikia keli draudikai, veikiantys kaip konsorciumas, arba keli draudikai, veikiantys kaip konsorciumas ir solidariai atstovaujami pagrindinio draudiko, sutarties sudarymo atveju ją pasirašo kiekvienas draudikas. Tokiu atveju dalyvis užtikrina, kad perkančioji organizacija būtų visiškai apdrausta (100 % draudimas) nepertraukiamai per visą sutarties galiojimo laikotarpį; jeigu dalyvis yra pagrindinis draudikas, jis yra perkančiosios organizacijos kontaktinis asmuo ir sutarties administratorius jos vykdymo laikotarpiu. **Jeigu pasiūlymą solidariai pateikia keli draudikai, veikiantys kaip konsorciumas, atstovaujamas (-i) draudimo brokerio, sutarties sudarymo atveju ją bendrai pasirašo kiekvienas draudikas ir draudimo brokeris**. Šiuo atveju draudikas arba draudikai taip pat įsipareigoja užtikrinti, kad perkančioji organizacija būtų visiškai apdrausta (100 % draudimas) nepertraukiamai per visą sutarties galiojimo laikotarpį. Tokiu atveju draudimo brokeris yra perkančiosios organizacijos kontaktinis asmuo ir sutarties administratorius jos vykdymo laikotarpiu. Užmokestį brokeriui tiesiogiai moka draudikas arba draudikai. Draudimo brokeris gali gauti priemokas ir tarpininkauti išmokant žalos atlyginimą.*“

Atsižvelgdama į tai, kas nurodyta, prašau patvirtinti, kad pirmiau ir bendrosios sutarties projekto pirmajame puslapyje apibrėžta solidarumo sąlyga yra įvykdyta“ (paryškinta ir kursyvu pažymėta Komisijos).

116 2013 m. gruodžio 6 d. el. laišku *Marsh* nurodė, kad „vis dėlto <...> šiame etape ji vis dar nėra tikra, ar teisingai supranta įsipareigojimą, kurį [Komisija prašo] jos pateikti“, susijusį su draudikų solidariosios atsakomybės klausimu.

117 *Marsh* pridūrė, kad „klausimas yra pernelyg svarbus, tad jam būtina skirti laiko, kad ir viena, ir kita šalis visiškai suvoktų sutarties nuostatas, kurių [ji privalo] laikytis“. *Marsh* prašė surengti susitikimą siekiant „aptarti, kaip abi šalys supranta šią solidarumo sąlygą“, nurodydama, kad po šio susitikimo „ji iš karto pateiktų [savo] galutinį atsakymą <...> dėl šio įsipareigojimo ir leistų [jai] vienareikšmiškai išsiaiškinti sąvokas, kurios dabar neleidžia jai pateikti [Komisijai] atsakymo“.

118 *Marsh* vadovavosi tokiais motyvais:

„Reikėtų priminti, kad, kaip jau buvo nurodyta mūsų 2013 m. lapkričio 28 d. prašyme, *Marsh* pateikė savo pasiūlymą viena, kaip draudimo brokerė, nesudariusi grupės, konsorciumo ir nepateikusi bendro pasiūlymo kartu su vienu ar keliais draudikais (kurie patys nesudarė grupės). Šio principo, kuris buvo pripažintas jūsų 2013 m. lapkričio 27 d. faksimilėje, nėra sutarties vykdymo specifikacijų 5.1 straipsnyje, kurį nurodėte šioje savo faksimilėje (nė vienas iš dviejų apibūdintų atvejų iš tikrųjų neatitinka mūsų pasiūlymo), nors šis kvietimas pateikti pasiūlymus yra atviras ir draudikams, ir draudimo brokeriams.

Manome, kad jeigu *Marsh* pateikė pasiūlymą kaip atskira dalyvė, patvirtintą draudikų įsipareigojimų užtikrinti 100 % draudimą, mūsų nuomone, nebūtina ir nereikia jo tapatinti su grupės pateiktu pasiūlymu, kaip tai suprantama pagal minėtą 5.1 straipsnį, kuriame reikalaujama, kad visi grupės nariai pateiktų bendrą pasiūlymą ir taip visi taptų solidarius įsipareigojimus prisiėmusiais dalyviais.

Manome, kad šis skirtumas turi įtakos tam, ar yra būtina patvirtinti solidarų draudikų įsipareigojimą.

Be to, norime geriau suprasti, ar *Marsh* kaip atskira dalyvė laikoma (vienintele?) kontrahente, turint omenyje, kad kontrahento sąvokos apibrėžtyje nurodoma „draudimo įmonė ar bendrovė, su kuria pasirašoma draudimo sutartis <...>“. O gal, *a contrario*, galima manyti, kad (atskiras) dalyvis net nebūtų kontrahentas kartu su kitais kontrahentais (nes jis yra draudimo brokeris), ir teisiškai tai atrodo daug sudėtingiau?

Galiausiai grįžtant prie jame konkrečiai nurodytos solidariosios atsakomybės sąvokos, turint omenyje, pavyzdžiui, kad pagal 1979 m. liepos 9 d. Kontrolės įstatymo (su pakeitimais) (Europos direktyvų perkėlimas į nacionalinę teisę) 47 straipsnį [*Financial Services and Markets Authority*] gali bet kuriuo atveju taikyti sanavimo priemones, kurios paveiks trečiųjų asmenų (draudiko kreditorių) teises. Atsižvelgdama į Belgijos draudiko finansinę padėtį, [*Financial Services and Markets Authority*] galėtų taikyti sanavimo priemones, kurios galėtų paveikti solidarumo įsipareigojimą, pavyzdžiui, todėl, kad solidarumo įsipareigojimas keltų grėsmę įprastiems paties draudiko įsipareigojimams.“

119 2013 m. gruodžio 18 d. faksimilėje Komisija atsakė, kad prašomo susitikimo surengti neįmanoma, nes tokio pobūdžio ryšiai neleidžiami, ir nurodė, kad „dėl [*Marsh*] klausimų, susijusių su solidariąja atsakomybe <...>, [ji] gali pažymėti:

„Reikia priminti, kad šio kvietimo pateikti pasiūlymus tikslas yra sudaryti draudimo sutartis dėl kiekvienos sutarties dalies kvietimo dalyvauti konkurse dokumentuose numatyta tvarka. Tai yra tiesioginės draudimo sutartys, kurios turi apimti perkančiųjų organizacijų turtą ar įsipareigojimus nuo sutarčių pasirašymo dienos, vėliau nepasirašant jokio draudimo liudijimo. Šiuo klausimu techninių specifikacijų 5.1 straipsnyje numatyta, kad „sutartis pradedama vykdyti nuo sutarties įsigaliojimo dienos pagal sutarties projekto 1.2.1 straipsnį“.

Reikalavimas, kad draudimo brokeris pats vienas pasirašytų draudimo sutartį savo vardu, draudimo bendrovėms neprisiimant bendro ir solidaraus įsipareigojimo, apimtų daugiau nei draudimo brokeris gali teisiškai įsipareigoti. Dėl šios priežasties šioje sutartyje toks atvejis nenumatytas.

Todėl kvietimo pateikti pasiūlymus dokumentuose numatyta, kad sutartis privalomai pasirašys draudimo bendrovės, o prireikus – draudimo brokeris techninių specifikacijų 5.1 punkte numatyta tvarka. Tokiu atveju sutartį pasirašiusiųjų atsakomybė bus solidarioji atsakomybė, kaip numatyta prie pirkimo specifikacijų pridėtoje pavyzdinėje sutartyje.

Kaip jau nurodėme 2013 m. lapkričio 27 d. faksimilėje, konkurso dalyvis turi praktiškai užtikrinti sutarties vykdymą ir paskirstyti įvairių draudimo bendrovių vaidmenis siekdamas užtikrinti tinkamą sutarties vykdymą. Taigi būsimam (-iems) kontrahentui (-ams) teks pareiga pasiekti rezultatą – suteikti draudimą pagal pirkimo specifikacijų nuostatas (100 % draudimą) nepertraukiamai per visą sutarties galiojimo laikotarpį. Šiomis aplinkybėmis solidarumas – tai papildoma garantija perkančiosioms organizacijoms, jeigu sutartis būtų vykdoma netinkamai, ir sutartį pasirašiusioms šalims dėl to nenustatomi kiti įsipareigojimai, susiję su jos vykdymu.

Atsižvelgdama į tai, kas nurodyta, prašau patvirtinti, kad kvietimo pateikti pasiūlymus dokumentuose, visų pirma bendrosios sutarties projekto pirmajame puslapyje, apibrėžta ir pirmiau paaiškinta solidarumo sąlyga yra įvykdyta.

Be to, atkreipiu dėmesį į tai, jog savo el. laiške teigiate, kad turite draudikų įgaliojimus, patvirtinančius 100 % draudimą. Prašom pateikti mums ir šiuos įgaliojimus.“

120 2013 m. gruodžio 24 d. faksimilėje *Marsh* pateikė tokį atsakymą:

„Atsižvelgdami į šioje faksimilėje nurodytą informaciją, visų pirma susijusią su papildoma garantija, kurią netinkamo sutarties vykdymo atveju perkančiosioms organizacijoms suteikia solidarumas, ir į tai, kad sutartį pasirašiusios šalys dėl to netenka kitų su jos vykdymu susijusių įpareigojimų, šiuo raštu jums patvirtiname 100 % draudimą.

Šiuo klausimu pridedame draudikų pasirašytus įgaliojimus, kurie visi kartu patvirtina 100 % draudimą, kiekvienu iš jų patvirtindami atitinkamą dalį. Pateikti 6 pasirašyti įgaliojimai patvirtina, kad per visą sutarties galiojimo laikotarpį bus užtikrintas 100 % draudimas.

Taigi vadovaudamasi tokia logika (primintina, kad ji atitiko esamos tarpinstitucinės sutarties logiką) *Marsh* pateikia pasiūlymą, kuris apima 6 draudikus, kurie dalyvauja kaip bendrieji draudikai kiekvienas pagal savo statusą, kuris yra aiškiai apibrėžtas pasirašytuose įgaliojimuose pateiktose schemose.

Šie draudikai nesudaro grupės nei su *Marsh*, nei tarpusavyje, ir tai taip pat yra pažymėta.

Kadangi šie draudikai nesudaro grupės, jie pareiškia, kad atitinka visas sutarties sąlygas savo vykdomos sutarties dalies atžvilgiu („I declare that xxx will comply with all the terms of the tender specifications, for the part of the contract xxx will perform“).

Mūsų nuomone, šie pareiškimai atitinka perkančiųjų organizacijų reikalaujamą užtikrinimą, kad sutartis bus tinkamai vykdoma, vis dėlto apgailestaujame, kad, nors ir būta abipusių pastangų suprasti ir išsiaiškinti padėtį, negalėjome visiškai įsitikinti, ar atitinkame sutarties reikalavimus, nes draudikai nepripažįsta bendro solidarumo taip, kaip tikriausiai jį suvokiate jūs. Iš tiesų šis solidarumas galėtų reikšti, kad kiekvienas draudikas turi įsipareigoti ne tos sutarties dalies, kurią vykdys, atžvilgiu, bet visu 100 %, o tai prieštarautų bendrojo draudimo principui, pagal kurį turi būti užtikrintas 100 %, o ne 600 % draudimas.

Norėdami pasiekti jūsų nurodytą tikslą, nustatant draudikams solidarų įpareigojimą, turime jums patvirtinti, kad buvo paprašyta ir kiekvienas draudikas sutiko įsipareigoti dėl savo dalyvavimo 100 %. Taigi nei faktiškai, nei teisiškai neturėtumėte reikalauti solidarumo.

Iš anksto dėkojame už galutinį šio aspekto patikslinimą.“

121 2014 m. sausio 8 d. faksimilėje Komisija padėkojo ieškovei už patikslinimus ir informaciją, pateiktą 2013 m. gruodžio 24 d. el. laiške, ir taip paprašė patikslinti šiuos dalykus:

„Kita vertus, kaip pažymėta anksčiau, jūsų bendrovės ir draudimo bendrovių, kurių įgaliojimai buvo pateikti kartu su jūsų pasiūlymu, įsipareigojimas turi būti patvirtintas parašu prie pirkimo specifikacijų pridėtoje draudimo sutartyje.

Tai, kad pasiūlymas buvo pateiktas atskirai arba dalyvių grupės, šiame etape neturi jokios reikšmės, nes draudimo sutartį privalomai turės pasirašyti draudimo bendrovės, kurios savo įgaliojimais patvirtina, kad vykdys sutartį, jeigu ji bus sudaryta. Iš jūsų el. laiško neaišku, ar iš tiesų taip ir bus.

Todėl prašau patvirtinti, kad jeigu sutartis bus sudaryta su jumis, sutartinį įsipareigojimą pasirašys ir jūsų bendrovė, ir jūsų pasiūlyme nurodyti bendrieji draudikai.“

122 2014 m. sausio 10 d. el. laiške *Marsh* pateikė tokį atsakymą:

„Patvirtiname, kad jeigu sutartis bus sudaryta su jumis, tuomet *Marsh* ir mūsų pasiūlyme nurodyti bendrieji draudikai (kurių įgaliojimai buvo pakartotinai patvirtinti mūsų 2013 m. gruodžio 24 d. el. laiške) pasirašys prie pirkimo specifikacijų pridėtą paslaugų sutartį, nes mūsų pradinis pasiūlymas, įgaliojimai, kurie yra jo dalis, ir įvairūs papildomi tikslinamieji dokumentai, visų pirma susiję su bendra ir solidariąja atsakomybe, yra sudedamoji sutarties dalis.

Konkrečiai kalbant apie minėtos sutarties 1 puslapį, iš mūsų ankstesnio susirašinėjimo matyti, kad draudikai prie mūsų pasiūlymo pridėtuose įgaliojimuose pareiškia, kad atitinka visas sutarties sąlygas savo vykdomos sutarties dalies atžvilgiu („I declare that xxx will comply with all the terms of the tender specifications, for the part of the contract xxx will perform“).

Gerb. ponia, tikėdamiesi, kad pateisinome visus jūsų lūkesčius, siunčiame linkėjimus.“

123 2014 m. sausio 13 d. protokole vertinimo komisija laikėsi nuomonės, kad, atsižvelgiant į visus atsakymus, *Marsh* atitinka skelbime apie pirkimą nurodytus neatmetimo ir atrankos kriterijus. Finansinio vertinimo klausimu vertinimo komisija laikėsi nuomonės, kad *Marsh* pateikė prašomą patikslintą informaciją ir dokumentus ir kad jos pasiūlymas dėl 1 dalies po to, kai dalyvis jį paaiškino, atitinka pirkimo specifikacijų nuostatas ir gali būti atliekamas jo finansinis vertinimas.

124 2014 m. sausio 30 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą.

125 Vis dėlto iš pirmiau apibūdinto *Marsh* ir Komisijos susirašinėjimo matyti, kad Komisija nebegalėjo turėti jokių abejonių dėl to, kad 2013 m. spalio 25 d. *Marsh* pasiūlymas nebuvo parengtas, taigi apskaičiuotas remiantis solidariu įsipareigojimu, t. y. kiekvieno draudiko įsipareigojimu prireikus užtikrinti visą draudimą.

126 Vėliausiai po to, kai Komisija gavo 2013 m. gruodžio 24 d. *Marsh* faksimilę (žr. šio sprendimo 120 punktą), ir dar gavusi 2014 m. sausio 10 d. el. laišką (žr. šio sprendimo 122 punktą) ji turėjo sužinoti, kad *Marsh* pasiūlyme, kaip pripažino ir pati ši bendrovė, buvo numatyta tik bendra draudikų atsakomybė, kiekvienam iš jų prisiimant atsakomybę už savo dalį. Taigi Komisija turėjo konstatuoti, kad *Marsh* pasiūlymas neatitinka sutarties sąlygų, ir padaryti išvadą, kad jeigu sutartis būtų pasirašyta su *Marsh*, būtų nesilaikoma vienodo požiūrio principo kito dalyvio atžvilgiu.

127 Tai, kad, galiausiai AIG atsiėmus kandidatūrą ir ją pakeitus dviem kitais draudikais, pagal Komisijos, *Marsh* ir šios bendrovės galiausiai pasiūlytų draudikų pasirašytą sutartį suteikta draudimo apsauga reiškė solidarų šių draudikų įsipareigojimą, niekaip nepaneigia šio sprendimo 126 punkte padarytos išvados. Atvirkščiai, šie įvykiai tik patvirtina tai, kas jau buvo matyti iš susirašinėjimo, vykusio prieš priimant ginčijamą sprendimą.

128 Reikia pažymėti, kad šio ieškinio atveju svarbu ne tai, kad draudimo apsauga, kurią galiausiai suteikė *Marsh* ir draudikai, dėl minėtų įvykių užtikrino pirkimo specifikacijose reikalaujamą solidarumą, nepakeitus 2013 m. spalio 25 d. *Marsh* pasiūlyme nurodytos kainos, o tai, kad tokiame *Marsh* pasiūlyme, koks jis buvo pateiktas, šis solidarumas nebuvo numatytas, taigi nebuvo įrodytas pagal pirkimo specifikacijas.

129 Kalbant apie tai, kad Komisija rėmėsi tam tikromis neįprastomis aplinkybėmis, visų pirma tuo, kad šio sprendimo 105 punkte minėtame AIG įgaliojime buvo ranka padarytas įrašas („Išskyrus solidarumo sąlygą <…> Nesutinkame su šia sąlyga.“), o vėliau AIG atsiuntė įgaliojimą, kuriame šių žodžių jau nebuvo (žr. šio sprendimo 120 punktą), reikia pasakyti, kad tai negali paneigti aplinkybės, kad Komisija negalėjo suklysti dėl solidarumo sąlygos nebuvimo *Marsh* pasiūlyme.

130 Iš tiesų, nors *Marsh* vėliau Komisijos prašymu tikrai pateikė AIG įgaliojimą, kuriame jau nebebuvo to ranka daryto įrašo, vis dėlto šiame įgaliojime ir toliau išliko draudiko finansinio įsipareigojimo riba ir tai, kad draudikas įsipareigoja laikytis pasiūlymo sąlygų „dėl sutarties dalies, kurią jis vykdys“ („for the part of the contract it will perform“). Taigi vien šio sprendimo 129 punkte minėtas ranka daryto įrašo panaikinimas nereiškė, kad AIG nusprendė nebeatmesti solidarumo sąlygos.

131 Be to, ir tai yra dar svarbiau, šis AIG įgaliojimas be ranka daryto įrašo (taigi, be kita ko, kaip ir kiti penki kitų penkių *Marsh* pasiūlytų draudikų įgaliojimai, kurie buvo suformuluoti taip pat) buvo pridėtas prie 2013 m. gruodžio 24 d. *Marsh* rašto. Tačiau šiame rašte, kaip matyti iš jo teksto (žr. šio sprendimo 120 punktą), draudikų solidarumas buvo aiškiai atmetamas. Jį skaitant, Komisijai negalėjo kilti nė menkiausios pagrįstos abejonės šiuo klausimu. Apskritai ranka rašyto įrašo panaikinimas, šitaip suvienodinant visų *Marsh* pasiūlytų draudikų įgaliojimų tekstą (juose visuose buvo minėtas kiekvieno draudiko įsipareigojimas „dėl sutarties dalies, kurią jis vykdys“), kartu su 2013 m. gruodžio 24 d. rašto tekstu turėjo dar labiau įtikinti Komisiją, kad *Marsh* pasiūlymas kelia problemų, kiek tai susiję su solidarumu.

132 Galiausiai pateikus 2013 m. gruodžio 24 d. raštą 2014 m. sausio 10 d. raštas (žr. šio sprendimo 122 punktą) galėjo tik patvirtinti Komisijai, kad *Marsh* pasiūlyme tikrai nėra numatytas solidarus draudikų įsipareigojimas. Taigi Komisija negalėjo nežinoti, kad šis pasiūlymas neatitinka reikalavimų ir kad jis buvo parengtas remiantis finansinio įsipareigojimo pagrindais, neturinčiais ryšio su ieškovės pasiūlyme nurodytais pagrindais. Taigi Komisija, akivaizdžiai pažeisdama vienodo požiūrio principą, užuot konstatavusi *Marsh* pasiūlymo neatitiktį reikalavimams ir jį atmetusi, susirašinėjo su šia įmone ir priėmė ginčijamą sprendimą.

133 Iš visų pateiktų svarstymų matyti, kad vienintelio panaikinimo pagrindo pirma dalis yra pagrįsta.

Dėl pagrindo antros dalies, susijusios su vienodo požiūrio principo pažeidimu dėl *Marsh* pasiūlymo pakeitimo po vokų su pasiūlymais atplėšimo

134 Ieškovė teigia, kad *Marsh* sudaryto konsorciumo sudėtis buvo pakeista po vokų su pasiūlymais atplėšimo. Iš tiesų bent vienas iš draudikų, būtent AIG, kuri atsisakė solidariai įsipareigoti vykdyti sutartį, buvo atmestas.

135 Šis *Marsh* sudaryto konsorciumo sudėties pakeitimas po vokų su pasiūlymais atplėšimo negali būti laikomas pasiūlymo turinio „paaiškinimu“ arba „akivaizdžios rašybos klaidos ištaisymu“, kaip tai suprantama pagal Įgyvendinimo reglamento 160 straipsnio 3 dalį. Leidusi padaryti tokį pakeitimą Komisija pažeidė vienodo požiūrio į konkurso dalyvius principą, aiškinamą atsižvelgiant į Finansinio reglamento 112 straipsnio 1 dalį ir Įgyvendinimo reglamento 160 straipsnį.

136 Galiausiai akivaizdu, kad jeigu nebūtų buvę šio pažeidimo nustatant laimėtoją, administracinės procedūros rezultatas galėjo būti kitoks. Iš tiesų, jeigu Komisija būtų atmetusi *Marsh* pasiūlymą kaip neatitinkantį reikalavimų, sutartis būtų buvusi paskirta ieškovei, nes ji buvo vienintelė kita įmonė, dalyvavusi šiame konkurse, kurios pasiūlymas atitiko reikalavimus.

137 Dublike ieškovė, remdamasi naujomis aplinkybėmis, tvirtina, kad *Marsh* pasiūlymo pakeitimai buvo neteisėti trimis aspektais.

138 Pirma, *Marsh* įgaliojusių draudikų tapatybė ir finansinė padėtis nebuvo tiesiog praktinis sutarties vykdymo aspektas. AIG pakeitimas kitais draudikais po vokų su pasiūlymais atplėšimo reiškė neteisėtą pasiūlymo pakeitimą.

139 Antra, nors visa *Marsh* pasiūlymo kaina liko nepakeista, *Marsh* ir esamų bei naujų draudikų susitarimo sąlygos neabejotinai skyrėsi nuo sąlygų, buvusių prieš pateikiant pasiūlymą, nes, pirma, nuo šiol buvo žinoma ieškovės pasiūlyta kaina ir, antra, draudikai buvo tikri, kad sutartis bus sudaryta su *Marsh*. Šitaip dėl to, kad buvo atmesta AIG ir pasiūlytos naujos draudikams tenkančios rizikos padengimo dalys, *Marsh* buvo suteiktas konkurencinis pranašumas.

140 Trečia, Komisija leido *Marsh* neteisėtai kaip atskiro dalyvio nesolidariai pateiktą pasiūlymą „pakeisti“ bendru solidariai pateiktu pasiūlymu. Kadangi draudikai aiškiai atsisakė bet kokio solidarumo ir įsipareigojo tik dėl jiems tenkančios sutarties dalies, Komisija negalėjo vėliau susisiekti su *Marsh* ir prašyti pateikti „paaiškinimus“ ar „ištaisyti klaidas“.

141 Priimdama *Marsh* pasiūlymo dokumentus ir esminius pakeitimus po vokų su pasiūlymais atplėšimo, Komisija pažeidė svarbią taisyklę, pagal kurią laimėtojas nustatomas remiantis per nustatytus terminus pateiktais pasiūlymais, o ne vėliau pateikta informacija.

142 Komisija ginčija ieškovės poziciją.

143 Pirma, *Marsh* pateikė pasiūlymą kaip atskira dalyvė brokerė, o ne kaip konsorciumas. Taigi nebuvo jokio „konsorciumo pakeitimo“.

144 Antra, Komisijos ir konkurso dalyvių (ir *Marsh*, ir ieškovės) ryšiai prieš priimant sprendimą paskelbti laimėtoją buvo palaikomi visiškai laikantis viešųjų pirkimų srityje galiojančių teisės aktų. *Marsh* atveju šie ryšiai pasireiškė prašymais papildyti patvirtinamuosius dokumentus, susijusius su atrankos kriterijais, ištaisyti nustatytas esmines klaidas ir paaiškinti, ar yra laikomasi tam tikrų įpareigojimų, kylančių iš pirkimo specifikacijų, visiškai laikantis Įgyvendinimo reglamento 158 straipsnio 3 dalies ir 160 straipsnio 3 dalies. *Marsh* pasiūlymo sąlygos –pirkimo specifikacijose numatytų rizikos rūšių 100 % draudimas ir pasiūlymo kaina – nebuvo niekaip pakeistos.

145 Trečia, nustačius konkurso laimėtoją ir išsiuntus *Marsh* pasirašyti du sutarties projekto egzempliorius, AIG, kuri tuo metu buvo viena iš draudikų, iš pradžių įgaliojusių *Marsh* dėl sutarties ir kartu su ieškove sudariusių grupę, atsisakė pasirašyti tokią sutartį, kuri buvo numatyta pirkimo specifikacijose. Tačiau, priešingai, nei teigė ieškovė, nei Komisija, nei *Marsh* „neatmetė“ nė vieno draudiko. Tai pats draudikas atsisakė pasirašyti draudimo sutartį.

146 Komisija pažymi, kad *Marsh*, kuri pateikė savo pasiūlymą kaip atskira dalyvė brokerė, turėjo pasirūpinti praktiniu sutarties vykdymu ir vaidmenų paskirstymu skirtingoms draudimo bendrovėms, siekdama užtikrinti tinkamą sutarties vykdymą, turint omenyje tai, kad bet koks jos pasiūlymo sąlygų keitimas buvo negalimas. Be to, *Marsh* pati pasiūlė (ir Komisija sutiko) pakeisti AIG kitais draudikais, kurie jau buvo suteikę *Marsh* įgaliojimus, ir dviem naujais draudikais. Taigi draudimo sutartis galėjo būti pasirašyta 2014 m. vasario 27 d.

147 Šiuo aspektu reikia pabrėžti, kad dėl AIG pakeitimo nebuvo pakeistos sutarties sąlygos ar pradinio *Marsh* pasiūlymo sąlygos, nes tai buvo draudžiama pagal Finansinio reglamento 112 straipsnio 1 dalį, turint omenyje tai, kad *Marsh* pateikė pasiūlymą kaip atskira dalyvė, kad tik ji atitiko sutarties atrankos kriterijus, kad jos pasiūlymo sąlygos (100 % draudimas ir kaina) niekaip nebuvo pakeistos ir kad jos ir draudikų pasirašyta sutartis visiškai atitiko pirkimo specifikacijose pateiktą sutarties projektą (net buvo visiškai jam identiška).

148 Be to, reikėtų pažymėti, kad net ir po to, kai buvo pasirašyta ir įsigaliojo sutartis, konkursą laimėjęs dalyvis privalėjo vykdyti sutartį pagal savo pasiūlymą ir pirkimo specifikacijas. Jeigu vienas iš sutartį pasirašiusių draudikų atsisakytų sutarties arba nevykdytų savo įsipareigojimų, konkurso laimėtojas turėtų pasiūlyti Komisijai alternatyvą, dėl kurios nereikėtų niekaip keisti jo pasiūlymo ir pirkimo specifikacijų. Pati ieškovė savo pasiūlyme numatė į jos grupę įeinančio draudiko pakeitimo atvejį, nurodydama, kad „jeigu draudikas dėl nuo mūsų valios nepriklausančios priežasties būtų priverstas atsisakyti draudimo liudijimo, *Vanbreda* dės visas pastangas, kad draudimas galėtų būti užtikrinamas iš pradžių sutartomis sąlygomis“.

149 Triplike Komisija, kiek tai susiję su argumentais, kad ji neteisėtai pakeitė *Marsh* pasiūlymą trimis aspektais (draudikų tapatybė ir jiems tenkančios rizikos padengimo dalys, pasiūlymo pobūdis), nurodo atsiliepimą į ieškinį ir išdėsto savo teiginius (jie nurodomi toliau). Kalbant apie vieno iš draudikų pakeitimą, reikia pasakyti, kad jis buvo pakeistas nekeičiant pasiūlymo sąlygų (100 % draudimas, solidarus draudikų įsipareigojimas ir kaina). Kalbant apie rizikos padengimo dalis, pažymėtina, kad jos buvo susijusios su draudikų, įgaliojusių *Marsh* vykdyti sutartį, vidaus santykiais, o ne su pačia sutartimi. Dėl tariamo atskiro pasiūlymo be solidarumo įsipareigojimo pakeitimo bendru pasiūlymu su solidarumo įsipareigojimu Komisija nurodo savo argumentus dėl pakeitimo nebuvimo.

150 Pagal Finansinio reglamento 112 straipsnio 1 dalį vykstant viešųjų pirkimų procedūrai perkančioji organizacija ir kandidatai arba konkurso dalyviai bendrauja taip, kad būtų užtikrintas skaidrumas ir vienodos sąlygos. Neturi būti keičiamos nei sutarties sąlygos, nei pradinio pasiūlymo sąlygos.

151 Pagal Įgyvendinimo reglamento 160 straipsnį vykstant viešųjų pirkimų procedūrai perkančioji organizacija ir konkurso dalyviai gali bendrauti tik išimtiniu atveju. Jei atplėšus pasiūlymus matyti, kad reikia paprašyti kai ką paaiškinti, arba jei reikia ištaisyti akivaizdžias pasiūlymo raštvedybos klaidas, perkančioji organizacija gali susiekti su konkurso dalyviu, tačiau dėl tokio kontakto neturi pasikeisti pasiūlymo sąlygos.

152 Šioje byloje iš informacijos, išnagrinėtos analizuojant vienintelio pagrindo pirmą dalį, matyti, kad *Marsh* ir Komisijos bendravimas po vokų su pasiūlymais atplėšimo visų pirma buvo susijęs su solidarumo reikalavimu, kuris yra esminis pirkimo specifikacijų reikalavimas.

153 Šis bendravimas atskleidė, kad 2013 m. spalio 25 d. *Marsh* pasiūlyme iš esmės nebuvo pirkimo specifikacijose numatyto solidaraus įsipareigojimo ir kad todėl *Marsh* pasiūlymo kainos nebuvo galima laikyti nustatyta remiantis sutarties nuostatas atitinkančiais pagrindais.

154 Nors Komisija turėjo nedelsdama iš to padaryti išvadas ir nesudaryti sutarties su *Marsh*, juo labiau, kad šioje byloje sutartis buvo sudaroma su dalyviu, kurio pasiūlyme nurodyta kaina yra mažiausia, Komisija sudarė sutartį su *Marsh*. Draudikui atsisakius prisiimti solidarumo įsipareigojimą ir pasirašyti draudimo sutartį, jis buvo pakeistas dviem naujais draudikais, atitinkamos rizikos padengimo dalys buvo perskirstytos ir Komisija galiausiai pasirašė sutartį su *Marsh* ir septyniais draudikais.

155 Siekdama pateisinti savo poziciją, Komisija nurodė konkurso laimėtojo pareigą vieno iš sutartį pasirašiusių draudikų įsipareigojimų nevykdymo arba pasitraukimo atveju pasiūlyti alternatyvą, dėl kurios nereikėtų niekaip keisti nei pasiūlymo, nei pirkimo specifikacijų.

156 Pakanka pažymėti, kad šioje byloje kalbama ne apie draudiko pasitraukimą arba įsipareigojimų nevykdymą po draudimo sutarties pasirašymo, nes dėl tokio pasitraukimo arba įsipareigojimų nevykdymo pagal sutartį konkurso dalyvis iš tikrųjų turėtų surasti sprendimą, kad užtikrintų pagal sutartį numatytų paslaugų nepertraukiamumą, bet apie draudiko pasitraukimą prieš pasirašant sutartį, kuriam taikomos viešojo pirkimo sutarčių sudarymo taisyklės.

157 Iš to, kas nurodyta pirmiau, darytina išvada, kad Komisijos ir *Marsh* bendravimas iš esmės lėmė esminį pradinio *Marsh* pasiūlymo sąlygų pakeitimą, pažeidžiant viešiesiems pirkimams taikomas taisykles, visų pirma vienodo konkurso dalyvių vertinimo principą.

158 Todėl reikia daryti išvadą, kad panaikinimo pagrindo antra dalis taip pat yra pagrįsta.

Išvada dėl prašymo dėl panaikinimo

159 Iš viso to, kas nurodyta pirmiau, darytina išvada, kad, nesant reikalo priimti sprendimą dėl pagrindo trečios dalies, susijusios su skaidrumo principo pažeidimu, šį pagrindą reikia pripažinti pagrįstu, todėl panaikinti ginčijamą sprendimą.

Dėl prašymo atlyginti žalą

160 Ieškovė teigia įrodžiusi, kad Komisija padarė nemažai pažeidimų, kurie, vertinant juos atskirai arba bent jau kartu, reiškia pakankamai akivaizdų Sąjungos teisės pažeidimą.

161 Kalbant apie patirtą žalą reikia pasakyti, kad ieškovei tai buvo galimybių arba tikrumo sudaryti sutartį praradimas, taip pat galimybės remtis patirtimi praradimas ir neturtinė žala.

162 Ieškovė mano, kad šią žalą *ex aequo et bono* galima įvertinti vienkartine 1 000 000 EUR suma.

163 Iš tiesų akivaizdu, kad jeigu Komisija nebūtų padariusi pažeidimo nustatydama laimėtoją, administracinė procedūra būtų galėjusi pasibaigti kitaip. Jeigu Komisija būtų atmetusi *Marsh* pasiūlymą, sutartis būtų buvusi sudaryta su ieškove, nes ji buvo vienintelė kita įmonė, dalyvavusi šiame konkurse ir pateikusi pirkimo specifikacijas atitinkantį pasiūlymą.

164 Be to, neginčijama, kad pirkimas, susijęs su draudimo nuo gaisro sutartimis, rizika, susijusia su visų atitinkamų Europos institucijų nekilnojamojo turto kompleksu ir jo turiniu, reiškė labai svarbią patirtį, dalyvaujant panašiuose konkursuose. Be paprastų rekomendacijų, tinkamo sutarties įvykdymo pažymos turi esminę reikšmę kitų konkursų techninės atrankos etape. Be to, tokių pažymų buvo reikalaujama ir per šį konkursą. Tačiau akivaizdu, jog dėl to, kad sutartis nebuvo sudaryta su ieškove, ji prarado galimybę gauti tinkamo įvykdymo, susijusio su šia sutartimi, apėmusia kelias Europos institucijas, pažymas.

165 Galiausiai tai, kad Komisija nepasirinko ieškovės pasiūlymo, nors tai buvo vienintelis pagal šio konkurso reikalavimus pateiktas pasiūlymas, neatitiko teisėtų ieškovės lūkesčių sudaryti sutartį ir sukėlė jai neturtinę žalą.

166 Dublike ieškovė primena, kad pirmiausia siekia sutarties įvykdymo natūra. Taigi, tik jeigu ieškovei nepavyktų pasiekti šio įvykdymo, iki Bendrasis Teismas priims sprendimą, ji prašo lygiaverčiai atlyginti visą žalą.

167 Ieškovė teigia, kad jau iš esmės įrodė Komisijos kaltę. Žala esą yra reali ir tikra. Teisinė galimybė nutraukti konkurso procedūrą ir pradėti kitą yra tik teorinė, atsižvelgiant į bylos aplinkybes. Ieškovės galimybė sudaryti sutartį buvo beveik reali. Vertinant vien finansiškai, šios sutarties ketverių metų vertė buvo 3 742 000 EUR. Ieškovė teigia patyrusi neturtinę žalą, nes prarado galimybę remtis patirtimi ir prestižu. Taigi ieškovė tvirtina, kad jos patirtą žalą galima įvertinti 1 000 000 EUR.

168 Komisija nesutinka, kad padarė pažeidimą. Be to, ji šiurkščiai ir akivaizdžiai neperžengė savo diskrecijos ribų. Atvirkščiai, iš šios bylos faktinių aplinkybių aiškiai matyti, kad ji rūpestingai ir sąžiningai dėjo visas pastangas, siekdama užtikrinti, kad per viešųjų pirkimų procedūrą būtų laikomasi visų reikšmingų taisyklių, siekdama patikrinti, ar gauti pasiūlymai visiškai atitinka pirkimo specifikacijas, ir įsitikinti, kad naujoji draudimo sutartis įsigalios laiku ir užtikrins 100 % perkančiosios organizacijos draudimą.

169 Kalbėdama apie žalą, ieškovė labai glaustai nurodo trijų rūšių žalą, kurią ji tariamai patyrė. Ji neįrodė, kad ši tariama žala yra reali ir tikra.

170 Pirma, kalbant apie galimybių sudaryti sutartį praradimą, reikia pasakyti, kad ieškovė nieko neprarado, nes jos pateikto pasiūlymo kaina nebuvo mažiausia ir Komisija neturėjo jokio pagrindo atmesti *Marsh* pasiūlymą ar laikyti jį neatitinkančiu reikalavimų.

171 Antra, kalbant apie prarastą galimybę remtis patirtimi, nebuvo patirta jokia reali ir tikra žala. Viena vertus, vien naujos patirties neįgijimas negali pakeisti ieškovės galimybės ateityje dalyvauti panašiuose konkursuose. Kita vertus, ši žala yra hipotetinė: ieškovė negali teigti, kad tikrai būtų gavusi tinkamo sutarties įvykdymo pažymą, nes šios pažymos gavimas yra siejamas su konkrečiu sutarties įvykdymu ir negali būti užtikrinamas iš anksto.

172 Trečia, ieškovė konkrečiai nenurodo jokios neturtinės žalos ir tiesiog teigia, kad sutarties nesudarymas su ja neatitiko jos „teisėtų lūkesčių“. Be to, perkančioji organizacija niekada nesuteikė ieškovei jokių lūkesčių ar pagrįsto tikėjimo, kad sutartis bus sudaryta su ja.

173 Triplike Komisija pažymėjo, jog ieškovei pavyko pasiekti, kad sutarties vykdymas būtų sustabdytas ir surengtos derybos, po kurių jos 2015 m. vasario 17 d. tarpusavyje sudarė ne ilgiau kaip 18 mėnesių. Apskaičiuojant žalą reikėjo atsižvelgti į šias aplinkybes.

174 Atsižvelgiant į tai, nurodyta žala nėra nei reali, nei tikra, nei ieškovės patirta. Taigi, jeigu pirkimo specifikacijos būtų buvusios aiškinamos siaurai arba jeigu *Marsh* pasiūlymą būtų reikėję laikyti bendru pasiūlymu, ieškovės pasiūlymo nebūtų buvę galima laikyti galiojančiu.

175 Be to, Komisija tikrai galėjo atsisakyti ginčijamos viešojo pirkimo procedūros.

176 Komisija nesutinka su tariamos žalos suma. Pajamų tariamai negavo ne pati ieškovė, nes ji tėra paprasta brokerė, veikianti savo pačios naudai.

177 Kalbant apie neturtinę žalą, atsiradusią dėl tariamai išimtinio sutarties pobūdžio, matyti, kad Komisija nesutinka su šiuo išimtiniu pobūdžiu.

178 Pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą deliktinės atsakomybės atveju Sąjunga pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus atlygina bet kokią žalą, kurią, eidami savo pareigas, padaro jos institucijos ar tarnautojai.

179 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sąjungos deliktinė atsakomybė už jos institucijų neteisėtus veiksmus pagal minėtą nuostatą kyla, jeigu tenkinamos visos sąlygos, būtent: veiksmų, kuriais kaltinama atitinkama Sąjungos institucija ar įstaiga, neteisėtumas, žalos realumas ir priežastinio ryšio tarp veiksmų, kuriais kaltinama, ir nurodytos žalos buvimas (1982 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Oleifici Mediterranei / EEB*, 26/81, Rink., EU:C:1982:318, 16 punktas; 2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *FIAMM ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-120/06 P ir C-121/06 P, Rink., EU:C:2008:476, 106 ir 164–166 punktai; 2010 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, T-300/07, Rink., EU:T:2010:372, 137 punktas ir 2014 m. spalio 16 d. Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, T-297/12, EU:T:2014:888, 28 punktas). Be to, kalbant apie sąlygą, susijusią su neteisėtu elgesiu, teismų praktikoje reikalaujama, kad būtų įrodytas pakankamai akivaizdus teisės normos, kuria siekiama suteikti teises privatiems asmenims, pažeidimas. Lemiamas pažeidimo pripažinimo pakankamai akivaizdžiu kriterijus yra tai, ar atitinkama Sąjungos institucija arba įstaiga akivaizdžiai ir šiurkščiai pažeidė savo diskrecijos ribas (šiuo klausimu žr. 2000 m. liepos 4 d. Sprendimo *Bergaderm ir Goupil / Komisija*, C-352/98 P, Rink., EU:C:2000:361, 42–44 punktus; 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Komisija / Camar ir Tico*, C-312/00 P, Rink., EU:C:2002:736, 54 punktą; šio sprendimo 65 punkte minėto Sprendimo *AFCon Management Consultants ir kt. / Komisija*, EU:T:2005:107, 93 punktą ir minėto Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, EU:T:2014:888, 29 punktą).

180 Kalbant apie atsakomybės, susijusios su neteisėtumu, atsiradimo sąlygą, reikia pažymėti, jog, be kita ko, buvo konstatuota, kad Komisija pažeidė vienodo požiūrio į konkurso dalyvius principą. Pažeisdama šį principą, Komisija pažeidė ir teisės normą, kurios tikslas – suteikti teises privatiems asmenims (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 65 punkte minėto Sprendimo *AFCon Management Consultants ir kt. / Komisija*, EU:T:2005:107, 91 punktą ir 2010 m. kovo 2 d. Sprendimo *Arcelor / Parlamentas ir Taryba*, T-16/04, Rink., EU:T:2010:54, 134 punktą).

181 Be to, reikia pažymėti, kad šioje byloje kalbama apie pakankamai akivaizdų pažeidimą. Iš tiesų užbaigdama viešųjų pirkimų procedūrą su *Marsh*, visų pirma šio sprendimo 102–128 ir 151–156 punktuose apibūdintomis sąlygomis, Komisija akivaizdžiai ir šiurkščiai pažeidė jai suteiktos diskrecijos ribas.

182 Dėl atsakomybės atsiradimo sąlygų, susijusių su žalos buvimu ir priežastiniu ryšiu tarp kaltės ir žalos, Komisija, konkrečiau kalbėdama apie priežastinį ryšį, teigia, kad jeigu pirkimo specifikacijos būtų buvusios aiškinamos siaurai arba jeigu *Marsh* pasiūlymą būtų reikėję laikyti bendru pasiūlymu, ieškovės pasiūlymo nebūtų buvę galima laikyti galiojančiu.

183 Šie argumentai susiję su dviem aspektais.

184 Pirma, šiais argumentais Komisija tvirtina, kad jos palaikomas platus kvietimo pateikti pasiūlymus aiškinimas, pagal kurį atskiro dalyvio brokerio pateiktas pasiūlymas buvo priimtinas, taip pat būtų buvęs naudingas ieškovei, kurios pasiūlymas, netaikant tokio plataus aiškinimo, neva nebūtų laikomas galiojančiu. Taigi, Komisijos teigimu, pagal kvietimą pateikti pasiūlymus, jeigu jis būtų aiškinamas taip siaurai, kaip nurodo ieškovė, bet kuriuo atveju ieškovės pasiūlymas būtų buvęs atmestas. Todėl tarp Komisijos kaltės, kuri iš tikrųjų pasitarnavo ieškovės interesams, ir jos pasiūlymo atmetimo negali būti priežastinio ryšio.

185 Šį prieštaravimą reikia atmesti.

186 Iš tiesų (kaip buvo konstatuota nagrinėjant vienintelio panaikinimo pagrindo pirmą dalį) ir pagal kvietimo pateikti pasiūlymus sąlygas, ir logiką nebuvo leidžiama, kad pasiūlymą pateiktų atskiras dalyvis brokeris, lygiai kaip ir pagal jo sąlygas ir logiką pasiūlymo nebuvo draudžiama pateikti grupei, sudarytai iš brokerio ir vienintelio draudiko.

187 Aišku, galima būtų manyti, kad bendras pasiūlymas, ypač tokiomis aplinkybėmis kaip šioje byloje, esant didelės rizikos draudimui, galėjo labiau dominti keletą draudikų, sujungusių savo pajėgumus pasitelkiant brokerį, o ne vieną draudiką, atstovaujamą brokerio. Tačiau, nors ši sąlyga gal ir gali paaiškinti tai, kad kvietimo pateikti pasiūlymus dokumentuose buvo dažnai vartojama daugiskaita („draudikai“), ji negali pateisinti iš draudimo brokerio ir vienintelio draudiko sudarytos grupės pateikto pasiūlymo atmetimo.

188 Be to, jeigu pasiūlymą pateikia tokia grupė, tai neprieštarauja kvietimo pateikti pasiūlymus logikai. Iš tiesų aišku, kad bendro pasiūlymo atveju, nesvarbu, ar jį teikia vienas, ar keli brokerio atstovaujami draudikai, per konkursą informaciją reikia pateikti apie kiekvieną grupės narį, visai kitaip nei tuo atveju, kai pasiūlymą pateikia atskiras dalyvis brokeris.

189 Taip pat reikia manyti, kad toks pirkimo specifikacijų aiškinimas, pagal kurį bendro pasiūlymo neleidžiama pateikti grupei, kurią sudaro tik brokerio atstovaujamas draudikas, nors pasiūlymą leidžiama pateikti vienam dalyviui brokeriui arba bendrą pasiūlymą – iš dviejų brokerio atstovaujamų draudikų sudarytai grupei, nesant jokio pagrįsto pateisinimo, prieštarauja vienodo požiūrio principui.

190 Komisija triplike aiškina, kad, rengdama pirkimo specifikacijas, ji tikėjosi gauti vieno draudiko arba kelių draudikų, veikiančių kaip konsorciumas, atstovaujamų arba neatstovaujamų pagrindinio draudiko ar brokerio, pasiūlymus. Tačiau ji nepagrindžia, juo labiau įtikinamai nepagrindžia, kodėl draudiko ir brokerio bendro pasiūlymo pateikimas neatitiko kvietimo pateikti pasiūlymus prognozių.

191 Galiausiai, siekiant išsamumo, reikia pažymėti, kad, kiek tai susiję su bendrais pasiūlymais, techninių specifikacijų 5.1 punkto trečioje pastraipoje, susijusioje su draudimo sutarties pasirašymu, nurodyta, kad „jeigu pasiūlymą solidariai pateikia keli draudikai, veikiantys kaip konsorciumas ir atstovaujami draudimo brokerio, laimėjus konkursą sutartį kartu pasirašo kiekvienas draudikas ir draudimo brokeris“. Toliau šioje nuostatoje nurodyta, kad „tokiu atveju draudikas arba draudikai taip pat įsipareigoja užtikrinti, kad perkančioji organizacija būtų visiškai apdrausta (100 % draudimas) nepertraukiamai per visą sutarties galiojimo laikotarpį <…>“ ir kad „užmokestį brokeriui tiesiogiai moka draudikas arba draudikai“. Be to, techninėse specifikacijose „kontrahentas“ apibrėžiamas kaip „draudimo bendrovė arba įmonė, su kuria pasirašoma sutartis ir kuriai šiuo tikslu taikomos konkrečios sąlygos.“

192 Tai, kad nurodoma vienaskaita („draudikas arba draudikai“, „draudimo bendrovė arba įmonė“), patvirtina šio sprendimo 185–190 punktuose pateiktus argumentus, kurių jau pakanka, kad pagal kvietimą pateikti pasiūlymus bendro pasiūlymo nebuvo draudžiama pateikti grupei, sudarytai iš brokerio ir vieno draudiko.

193 Antra, šio sprendimo 182 punkte pateiktais argumentais teigiama, kad jeigu *Marsh* pasiūlymą būtų reikėję laikyti bendru pasiūlymu, tuomet ieškovės pasiūlymo negalima buvo laikyti galiojančiu, nes tas pats draudikas (AIG) tuo pačiu metu figūravo dviejuose pasiūlymuose.

194 Nepaisant to, jog tikrai neįrodyta, kad Komisijos numatytas atvejis šios bylos aplinkybėmis būtų automatiškai lėmęs nurodytus padarinius (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. 2009 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Assitur* (C-538/07, Rink., EU:C:2009:317, 30 punktą; 2009 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Serrantoni ir Consorzio stabile edili*, C-376/08, Rink., EU:C:2009:808, 38–42 ir 46 punktus ir rezoliucinę dalį ir 2012 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Forposta ir ABC Direct Contact*, C-465/11, Rink., EU:C:2012:801, 14 punktą), reikia pripažinti, kad šis atvejis neatitinka tikrovės. Iš tiesų *Marsh* pasiūlymas yra ne bendras pasiūlymas, o atskiro dalyvio brokerio pateiktas pasiūlymas, taigi jis neatitinka pirkimo specifikacijų, todėl dėl priežasčių, nurodytų nagrinėjant panaikinimo pagrindo pirmą dalį, Komisija turėjo pripažinti jį negaliojančiu. Taigi, Komisijos argumentą reikia atmesti.

195 Be to, kas nurodyta pirmiau, Komisija dar teigia, kad tariama žala nėra nei reali, nei tikra, nei susijusi su ieškove ir papildomai teigia, kad reikia atsižvelgti į *Marsh* sutarties vykdymo sustabdymą ir pakaitinės sutarties sudarymą su ieškove.

196 Pirma, kalbant apie tariamai prarastą galimybę laimėti konkursą, reikia pažymėti, kad Komisija pripažino ieškovės pasiūlymą atitinkančiu reikalavimus, kad, be *Marsh* pasiūlymo, tai buvo vienintelis pasiūlymas, ir kad ji atmetė šį pasiūlymą, pasirinkusi *Marsh* pasiūlymą, nes jame buvo nurodyta mažiausia kaina.

197 Iš to darytina išvada, kad jeigu *Marsh* pasiūlymas būtų buvęs pripažintas neatitinkančiu reikalavimų, nes, priešingai, nei reikalaujama kvietime pateikti pasiūlymus, jį pateikė atskiras dalyvis brokeris, arba jeigu šis pasiūlymas būtų pripažintas neatitinkančiu reikalavimų, nes jame nebuvo siūlomų draudikų solidarumo įsipareigojimo, ieškovė būtų turėjusi labai geras galimybes laimėti konkursą.

198 Be to, Komisija rimtai tam neprieštarauja. Ji tiesiog vėl nurodo, kad nepadarė pažeidimo, remiasi argumentais, kurie jau buvo paneigti šio sprendimo 184–194 punktuose, ir primena, kad bet kuriuo atveju galėjo atšaukti ginčijamą pirkimo procedūrą ir pradėti naują procedūrą, tad ieškovė visai negalėjo būti tikra, kad laimės šį konkursą.

199 Dėl pastarojo aspekto reikia pažymėti, kad, nors perkančioji organizacija iki sutarties pasirašymo tikrai visada gali atsisakyti sutarties arba nutraukti viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą ir kandidatai arba dalyviai negali reikalauti jokio žalos atlyginimo (Finansinio reglamento 114 straipsnis), vis dėlto praktiškai nebuvo nei atsisakyta sutarties, nei nutraukta procedūra, ir kad šios bylos aplinkybėmis, jeigu Komisija nebūtų padariusi pažeidimų, ieškovės galimybės sudaryti sutartį būtų buvusios labai didelės.

200 Atsižvelgiant į visas šios bylos aplinkybes, atrodo, kad ieškovės turėtas galimybes sudaryti sutartį, jeigu Komisija nebūtų padariusi pažeidimų, galima įvertinti 90 %.

201 Ieškovė savo ieškinyje nurodo, kad apskritai, atsižvelgiant į prarastą galimybę sudaryti sutartį, prarastą galimybę remtis patirtimi ir neturtinę žalą, jos žalą *ex aequo et bono* galima įvertinti 1 000 000 EUR suma.

202 Ieškovė nedalija šios sumos pagal tris nurodytus patirtos žalos aspektus, tačiau kaip pagrindą nurodo negautos sutarties vertę, t. y. 3 742 300 EUR, ir paaiškina, kad ši vertė – tai pasiūlyme nurodyta metinė kaina (935 574 EUR per metus), padauginta iš ketverių sutarties metų. Ieškovė pabrėžia savo patirtos neturtinės žalos dydį, atsižvelgdama į sutarties vertę („keli milijonai“) ir trukmę (ketveri metai).

203 Komisija, remdamasi prielaida, kad reikalaujama suma apskaičiuota remiantis metine sutarties verte, teigia, kad ši suma, kuri beveik prilygsta minėtai metinei vertei, neabejotinai apima AIG užmokestį, vadinasi, atitinka tik nedidelę ieškovės užmokesčio dalį. Todėl Komisija nesutinka su šia suma, teigdama, kad šiame ieškinyje ieškovė veikia tik savo pačios vardu, tad gali reikalauti, kad būtų atlyginta tik jos pačios patirta žala.

204 Be to, Komisija nesutinka, kad žala patirta dėl prarastos galimybės remtis patirtimi. Komisijos teigimu, vien naujos patirties, kuria galima būtų remtis, nebuvimas negali pakeisti ieškovės galimybės dalyvauti kituose panašiuose konkursuose. Kalbant apie tinkamo sutarties įvykdymo pažymų negavimą, pasakytina, kad jis iš esmės priklauso nuo tinkamo sutarties įvykdymo. Nurodyta neturtinė žala nėra reali ir tikra.

205 Visų pirma reikia pažymėti, kad šio sprendimo 203 punkte nurodytą prielaidą, kuria Komisija grindžia savo pirmąjį prieštaravimą, paneigia Bendrajame Teisme pateikta bylos medžiaga. Iš tiesų, iš ieškovės pastabų matyti, kad reikalaujama suma apskaičiuota remiantis ne metine sutarties suma, bet visa sutarties verte ketveriems metams. Tai aiškiai matyti iš ieškovės nurodyto ryšio tarp reikalaujamos sumos ir minėtos vertės, taip pat iš nuorodos į sutartį kaip ketverių metų trukmės sutartį, vertą keleto milijonų eurų (žr. šio sprendimo 202 punktą).

206 Todėl, kadangi ši reikalaujama suma prilygsta vos daugiau nei ketvirčiui ketverių metų sutarties vertės ir kadangi ieškovė, be kita ko, remiasi beveik realios galimybės sudaryti sutartį praradimu, ši reikalaujama suma logiškai gali atitikti tik tą žalą, kurią ši šalis teigia patyrusi pati. Priešingu atveju ieškovė, kuri mano, kad prarado beveik realią galimybę sudaryti sutartį, sau ir draudikui būtų logiškai reikalavusi gerokai didesnės žalos atlyginimo sumos, susiedama ją su ketverių metų trukmės sutarties verte.

207 Be to, kalbant apie tai, ar ieškovė pagrįstai rėmėsi ketveriais sutarties metais savo žalai apskaičiuoti, reikia pažymėti, jog skelbime apie pirkimą buvo nurodyta, kad sutarties trukmė yra 48 mėnesiai (skelbimo apie pirkimą II.3 punktas, 1 dalies 4 punktas). Kartu buvo nurodyta, kad kitas skelbimas apie pirkimą bus paskelbtas praėjus 36 mėnesiams po sutarties sudarymo (skelbimo apie pirkimą VI.1 punktas). Prie kvietimo pateikti pasiūlymus pridėtame sutarties projekte buvo nurodyta, kad „sutartis sudaroma 12 mėnesių“ (sutarties projekto I.2.3 straipsnis) ir kad „sutartis pagal nutylėjimą pratęsiama ne daugiau kaip tris kartus, kiekvieną kartą – 12 mėnesių vykdymo terminui <...>, nebent perkančioji organizacija praneša kontrahentui, kad ketina nebepratęsti sutarties, ir jeigu šis pranešimas [pateikiamas] likus 6 mėnesiams iki ankstesnio laikotarpio užduočių atlikimo dienos“ (sutarties projekto I.2.4 straipsnis). Be to, sutarties projekte buvo aptartas kainų peržiūrėjimas ir metinė priemoka, nurodant „pirmuosius sutarties vykdymo metus“, „antruosius sutarties vykdymo metus“ ir „kiekvienus sutarties vykdymo metus“ (sutarties projekto I.3.2 straipsnis). Techninėse specifikacijose buvo nurodyta tas pats (žr. techninių specifikacijų 9.2 punktą).

208 Skaitant šias nuostatas kartu matyti, kad ieškovė pagrįstai ieškinyje nurodė visą sutarties trukmę norėdama pagrįsti savo prašymą atlyginti žalą, teigdama, kad tai yra ketverių metų sutartis, atsižvelgiant nebent į kasmetinio nepratęsimo galimybę, kurią turėjo tik perkančioji organizacija, ir esant tik tam tikroms griežtoms procedūrinėms sąlygoms. Vis dėlto nustatant žalą reikia atsižvelgti į tai, kokį poveikį turi ši kasmetinio nepratęsimo galimybė.

209 Be to, reikia pažymėti, jog iš ieškovės procesinių dokumentų nėra aišku, kad ji, sumažindama savo žalos reikalavimą, atsižvelgė į sutarties vykdymo išlaidas, kurias būtų patyrusi, jeigu būtų gavusi sutartį. Tačiau šių išlaidų neįmanoma nustatyti remiantis bylos medžiaga. Be to, nors ieškinys suteikia pagrindą daryti išvadą, kad ieškovė reikalauja atlyginti tik savo pačios patirtą žalą, byloje nėra jokios informacijos, kuri leistų patikrinti, kokia visos sutarties vertės dalis tenka ieškovei.

210 Taip pat reikia pažymėti, kad, nors ieškovė 2014 m. prarado galimybę sudaryti ketverių metų sutartį, vis dėlto ji 2015 m. vasario 17 d., t. y. praėjus maždaug 11 mėnesių ir dviem savaitėms nuo ginčijamos sutarties įsigaliojimo, sudarė draudimo sutartį per derybų procedūrą, kurią Komisija pradėjo po to, kai buvo priimta šio sprendimo 33 punkte minėta Nutartis *Vanbreda Risk & Benefits / Komisija* (EU:T:2014:1024). Be to, pritariant ieškovei, reikia pažymėti, kad pastaroji sutartis buvo sudaryta ne ilgiau kaip 18 mėnesių, t. y. iki 2016 m. rugpjūčio 17 d., o šioje byloje ginčijama sutartis įprastomis sąlygomis būtų pasibaigusi 2018 m. kovo mėn.

211 Šios aplinkybės taip pat gali paveikti ieškovės patirtos žalos dydį, nes ji pati savo procesiniuose dokumentuose nurodo, kad jos prašymas lygiaverčiai atlyginti žalą aktualus tik tuo atveju, jeigu jai nepavyktų pasiekti, kad jos prašymas būtų įvykdytas natūra, o jeigu jai pavyktų tai pasiekti per vėlai, žala turėtų būti apskaičiuota atsižvelgiant į šį vėlavimą.

212 Iš to, kas nurodyta pirmiau, darytina išvada, kad, kalbant apie galimybės sudaryti sutartį praradimą, atlygintina žala yra iš esmės pakankamai įrodyta, tačiau šiomis aplinkybėmis šios žalos dydis negali būti tiksliai nustatytas, kad Bendrasis Teismas galėtų priimti sprendimą dėl ieškovės reikalaujamos sumos pagrindo ar nustatyti kitokią sumą.

213 Antra, kalbant apie prarastą galimybę remtis patirtimi, kuri, ieškovės teigimu, apima tinkamą įvykdymą patvirtinančių pažymų praradimą, pirmiausia reikia atmesti šį žalos pagrindą, kiek jis susijęs su minėtomis pažymomis. Iš tiesų šių dokumentų pateikimas priklauso ne nuo sutarties sudarymo, bet nuo būsimos ir hipotetinės tinkamo šios sutarties įvykdymo galimybės.

214 Kalbant apie pačią galimybę remtis sutarties sudarymu, kurią *de facto* lemtų tai, kad ieškovė sudarytų sutartį, nepaneigiama, kad ieškovė prarado galimybę sudaryti sutartį tiek pat, kiek prarado galimybę ją turėti. Tačiau ir vėl Bendrasis Teismas neturi pakankamai informacijos, kad, atsižvelgdamas į ieškovės reikalaujamą sumą, nustatytų, kuri jos dalis atspindi galimybės sudaryti sutartį praradimą, o kuri – galimybės remtis patirtimi praradimą.

215 Trečia, kalbant apie neturtinę žalą, patirtą dėl to, kad Komisija, pažeisdama ieškovės, kuri vienintelė pateikė reikalavimus atitinkantį pasiūlymą, teisėtus lūkesčius, sudarė sutartį su trečiuoju asmeniu, Komisija nurodo, kad ieškovė tiesiog remiasi jos elgesio neteisėtumu ir niekada negalėjo pagrįstai tikėtis, kad sutartis bus sudaryta su ja. Dublike ieškovė neatsako į šį argumentą ir prilygina savo neturtinę žalą prarastai galimybei remtis patirtimi ir prestižu.

216 Reikia pažymėti, kad Komisija niekada nesuteikė ieškovei pagrindo manyti ar pagrįstai tikėtis, kad ji laimės konkursą. Neturtinė žala, atsiradusi dėl ginčijamo sprendimo neteisėtumo, pagal nusistovėjusią teismo praktiką yra pakankamai atlyginama teismui konstatavus šį neteisėtumą (šiuo klausimu žr. 2006 m. birželio 6 d. Sprendimo *Girardot / Komisija*, T-10/02, RinkVT, EU:T:2006:148, 131 punktą). Tariama neturtinė žala, patirta praradus galimybę remtis patirtimi ir prestižu, iš dalies sutampa su pirmiau jau išnagrinėtu galimybės remtis patirtimi praradimu, o galimybės įgyti prestižą praradimas nėra realus ir tikras.

217 Atsižvelgiant į pirmiau pateiktus argumentus, iš kurių darytina išvada, kad Bendrasis Teismas, galėdamas nustatyti tam tikrus aspektus, susijusius su prašymu atlyginti žalą, neturi pakankamai informacijos, kuri patvirtintų reikalaujamą sumą ar leistų jam pačiam apskaičiuoti patirtos žalos dydį, ieškovės reikalavimą atlyginti žalą reikia patenkinti tiek, kiek juo prašoma atlyginti žalą už galimybės sudaryti ginčijamą sutartį praradimą, o likusią šio reikalavimo dalį atmesti. Kalbant apie žalos sumą, atlygintiną dėl galimybės praradimo, kol Bendrasis Teismas nepriėmė galutinio sprendimo, šalys prašomos susitarti dėl šios sumos, atsižvelgiant į šio sprendimo motyvus, ir per šešis mėnesius nuo šio sprendimo paskelbimo dienos nurodyti mokėtiną sumą, nustatytą bendru šalių sutarimu, arba kitu atveju per tą patį terminą pateikti savo reikalaujamas sumas, kartu pateikiant būtiną pagrindimą, kad Bendrasis Teismas galėtų įvertinti šių sumų pagrįstumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

218 Sprendimas dėl bylinėjimosi išlaidų atidedamas.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (šeštoji kolegija)

nusprendžia:

1. **Panaikinti 2014 m. sausio 30 d. sprendimą, kuriuo Europos Komisija atmetė *Vanbreda Risk & Benefits* pasiūlymą dėl 1 dalies, pateiktą per konkursą OIB.DR.2/PO/2013/062/591, susijusį su turto ir asmenų draudimu (JO 2013/S 155-269617), ir sudarė sutartį dėl šios dalies su kita bendrove.**

2. **Europos Sąjunga turi atlyginti *Vanbreda Risk & Benefits* žalą, patirtą dėl galimybės sudaryti minėtą sutartį ir galimybės remtis atitinkama sutarties sudarymo patirtimi praradimo.**

3. **Atmesti likusią reikalavimo atlyginti žalą dalį.**

4. **Šalys per šešis mėnesius nuo šio sprendimo paskelbimo pateikia Bendrajam Teismui bendru sutarimu nustatytą atlygintinos žalos sumą.**

5. **Šalims nesusitarus, jos per tą patį terminą nurodo Bendrajam Teismui sumas, kurių jos reikalauja.**

6. **Atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimą.**

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Paskelbta 2015 m. spalio 29 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.

Turinys

Ginčo aplinkybės 1

Procesas ir nauji įvykiai vykstant procesui 4

Dėl teisės 6

Dėl prašymo dėl panaikinimo 6

Dėl pagrindo pirmos dalies, susijusios su vienodo požiūrio į konkurso dalyvius principo pažeidimu, Finansinio reglamento 111 straipsnio 5 dalies ir 113 straipsnio 1 dalies, Įgyvendinimo reglamento 146 straipsnio 1 ir 2 dalių, 149 straipsnio 1 dalies ir 158 straipsnio 1 ir 3 dalių pažeidimu bei pirkimo specifikacijų pažeidimu 6

– Dėl kai kurių dublike pateiktų argumentų priimtinumo 8

– Dėl Marsh dalyvavimo konkurse kaip atskiros dalyvės brokerės neteisėtumo 9

– Dėl vienodo požiūrio principo pažeidimo Komisijai ir Marsh susirašinėjant po vokų su pasiūlymais atplėšimo 13

Dėl pagrindo antros dalies, susijusios su vienodo požiūrio principo pažeidimu dėl Marsh pasiūlymo pakeitimo po vokų su pasiūlymais atplėšimo 19

Išvada dėl prašymo dėl panaikinimo 21

Dėl prašymo atlyginti žalą 21

Dėl bylinėjimosi išlaidų 28